

Trebiñu konterriko euskal toponimia (eta III)

Luis Maria MUJIKA

MADALUZZEA	Lañuko saila.	reñu 1693 urtea, erreg. 32. 3. 219.
MADRUKO	Imiruriko saila, erreg. 2. 2. 201.	MAKARRUIO (MAKARRAIO?) Arrietako saila, erreg. 32. 3. 247.
MADURA	Sasetako saila, erreg. 113. 16. 184 *.	MALANGORTA San Martin Galvaringo saila.
MADUREA	Imiruriko saila, erreg. 2. 2. 201.	MALAPERRIARAN Saratsuko saila *.
MADURIA	Sasetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1684 urtea.	MALAPIRRIARAN Pedruzoko saila, erreg. 117. 18. 138.
MAKARRAIO	Doroñuko lurgintza, Lpz. Ge-	MALBELIZ Armentiako lurgintza.
		MALOGAN Albaita eta Paritzako saila.

* *Madura* saila. *Madura B* "terreno llano á orillas de arroyos y ríos", "terreno húmedo", "dehesa" da (Gasteizaldean, batez ere, Landuchio-ren aitormenez), bere jatorrian lat. *padulem* dagoela, LEEE, 44.

* *Malaperriaran* saila. *Mala*- "roca" toponimia aurrelatinoan; *-perriaran*, ausaz, "perraran batetik, jatorrian gazt. *herrán* / *herrén*-etik "terreno junto a la casa" adieraziz; gehi *-aran* "valle". "Ilt. Otra en la misma Jurisdizion y termino llamado Malaperriaren de cavida de dos cinco quartos de yugada rodeado de arroyos". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 288, 1770 urtea.

- MALUTARANA**
Sasetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1734 urta.
- MANETXARAN**
Imiruriko lurgintza.
- MANITURRI**
Samianoko lurgintza.
- MANZABALA**
Uzkioko saila.
- MANZARTE**
Agiluko saila.
- MARABIDE**
Ozanako saila, erreg. 944. 215. 34.
- MARARBILLARAN**
Trebilualdeko saila, erreg. 944. 215. 34.
- MARAGALDE**
Imiruriko saila.
- MARAKALDE**
Imiruriko saila.
- MARALOSTE**
Doroñuko saila, erreg. 209. 43. 11.
- MARARALDE**
Imiruriko saila.
- MARAURI**
Trebilñu konterriko herria *
- MARBARAN**
Mesantzako saila, erreg. 180. 32. 170.
- MARIARAN**
Doroñuko lurgintza, erreg. 70. 9. 220.
- MARIBIDEA**
Lañuko saila.
- MARIKOKUA**
Lañuko saila.
- MARIKOZUBIA**
Azkartzako saila.
- MARIKUZUBIA**
Azkartzako saila, Lpz. Gereñu 1800 urtea, erreg. 44. 5. 153.
- MARIKUZUBINA**
Azkartzako soroa, Lpz. Gereñu 1676 urtea.
- MARINAZA**
Albaitako saila.
- MARITURI (MARITURRI?)**
Samianoko saila, erreg. 122. 19. 114.
- MARITXALDA**
Sanmartintzarko lurgintza.
- MARIZABAL**
Moscatorko saila.

* *Marauri* herria. Bada *Maruri* herria Bizkaian, hemengoaren sustral berekoa dirudiena. *Marauri* 1257 urtean (Hergueta), *Martin Periz de Marauri* XIII. mendean. Mitxelena-rekin uste dugu toponimoaren erroan *mauru* "moro" latindar elementua eman daitekeela, *au* diptongoa gordetzen duela latinismoak, beste *gauza*, *lauza* mailleguek bezala (berantagoetan, ordea, monoptongaziora lerratzen da, hots, *maru* / *moru* formulatar). Gure toponimian, gainera, *Mairubaratza*, *Maumendi*, *Murumendi* ("Maurumendi"), *Marutaran*, *Marulanda*, *Marutxaran* (Trebilualdean) modukoak *maurum* latinismotik. Tokizenaren bigarren elementua -uri "poblado" da, beste *Baxauri*, *Nuñuri*, *Obekuri*, *Atahuri* delakoan ildotik.

- MARKEDANA (MARKIARANA?)**
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urtea.
- MARKIZPIDIA**
Sasetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1827 urtea *.
- MARRAGOITIA**
Pedruzoko saila, erreg. 85.
12. 152.
- MARRAMURRIO**
Saratsuko lurgintza.
- MARRASTRA**
Arrietako saila, Lpz. Gereñu
1700. Urta.
- MARTIARANA**
Baxauriko saila, Gonz. Salzar
1753 urtea.
- MARTIBIDIA**
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urtea.
- MARTINARRI**
Obekuriko saila.
- MARTISALEKUA**
Lañuko saila.
- MARTIZABAL**
Lañuko saila.
- MARTURANA**
Sasetako saila.
- MARUBIDIA**
Lañuko bidea.
- MARUGEN (MARUGOEN?)**
Mesantzako lurgintza.
- MARUKILLA**
Imiruri-Otxateko lurgintza.
- MARUMENDI**
Ozanako saila.
- MARUMINDE (MARMENDI?)**
Ozanako lurgintza.
- MARUTARA**
Sasetako saila.
- MARUTARANA**
Sasetako saila.
- MARUTXARAN**
Imiruri-Otxateko sakana *.
- MASIKARAN**
Trebiñualdeko saila, erreg.
70. 9. 220.
- MATALETA**
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urta.
- MATARETA**
Baxauriko saila.
- MATASALUKUA**
Lañuko saila.
- MATIZABAL**
Fuidioko mendia.
- MATATOSIN**
Azkartzako saila.
- MATRIKUANA**
Billa-Toberako saila.

* *Markizpidia* saila. *Markiz- Marki(n)iz*-en sinkopa bokalarteko sudurkariaren errotzetaz; *-pidia* "el camino" frikariaren osteko ezpainkariaren ahoskabetzeaz.

* *Marutxaran* saila. "Itt. hipoteco otra heredad en termino de Marucharan Jurisdiccion de dicho Lugar de Imiruri de media Yugada..." Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3584, 317, 1774 urtea.

- MATRUGARAN**
Otxate-San Vicentejoko saila.
- MATXILAREIN**
Paritzako saila.
- MATXILARREN (MATXIN LA REIN?)** Paritzako saila.
- MATXINLARREINA**
Paritzako saila.
- MAUZARTE**
Agiluko saila.
- MAZAGURRIA**
Doroñuko saila.
- MAZAKUDIATE**
Doroñuko saila.
- MAZAKUIATE**
Meanako lurgintza.
- MAZETA**
Trebñualdeko saila *.
- MAZTASOLO**
Ogetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1722 urtea.
- MAZUZZEA**
Sasetako sasila.
- MEANA**
Trebñu konterriko herria *.
- MENDANDIA**
Sasetako sakana.
- MENDARTE**
Trebñualdeko saila, erreg. 117. 18. 60.
- MENDEKOTXE**
Agilu-Axarteko saila.
- MENDIANDA (MENDIANDIA?)**
Marauriko lurgintza.
- MENDIBIA**
Uzkioiko baratzeak *.
- MENDIBUTXI**
Imiruri-Otxateko lurgintza.
- MENDIGERRA**
Morazako lurgintza, erreg. 273. 68. 100.
- MENDIGORA**
San Martin Galvaringo saila.
- MENDIGORRIA**
Paritzako saila.
- MENDIGUREN**
San Martin Galvaringo aldapa.
- MENDIGURI**
Agiluko saila, erreg. 178. 31. 209.
- MENDIGURRIN (MENDIGUREN?)**
Agiluko saila.
- MENDIGUTXI**
Imiruriko saila, erreg. 869. 198. 171.

* *Mazeta* saila. Probableki, *maats*- "uva" delakotik; -*eta* tokizko atzizki latindarra da (*fraxineta*, *ulmeta*, *rubeta*, *buxeta* latinoetan ematen den bera). Cfr. LEEE, 275-277.

* *Mendibia* baratzeak. *Mendi*- "monte"; -*bia*, *ausaz*, **bea* "bajo"-ren aldaki itxia da. Hemengoaren erro beretik *Mendarte*, *Mendibutxi* "monte menor", *Mendigutxi*, *Mendiloste* (*Mendibiloste?*), *Mendioste*, *Mendoste* "tras el monte", *Mendigurena* "parte más alta del monte", *Mendigurin*, *Mendigerra* (agian, bigarren elementua agerre "alto, expuesto" dela -*eta* ez guerra "roza" hipotetikoa-).

MENDIL	MENDREGUN (?)
Fuidioko lurgintza.	Ogetako lurgintza.
MENDILEA	MENDUI
Baxauriko lurgintza.	Marauriko saila.
MENDILEIA	MERONALDE
Baxauriko saila, Gonz. Salazar 1732 urtea.	Obekuriko saila.
MENDILOS (MENDILOSTE?)	MERROKALDE (MEROKALDE)
Baxauriko saila, erreg. 117. 18. 224.	Agiluko saila.
MENDILOSTE	MESANZA (MEZANTZA)
Baxauriko saila, Lpz.Gereñu 1770 urtea *	Trebiñu konterriko herria *
MENDIOSTE	MEZALDE
Saratsuko lurgintza.	Agilu-Axarteko saila.
MENDIPARREDO	MIKOBARRIA
Armentiako saila.	Doroñuko saila.
MENDIROSTE	MIKOLANDA
Baxauriko saila *	Axarteko saila *
MENDITXO	MIKURALDE
Agilu-Axarteko saila.	Baxauriko saila, Gonz. Salazar 1753 urtea.
MENDOSTE	MIMENZA
Ozillako saila.	Sasetako saila *
	MINASARRA
	Azkartzako saila.

* *Mendiloste* saila. "Itt. otra en Mendiloste de tres zelemines de sembradura...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot 3384, 269, 1773 urtea.

* *Mendiroste* saila. Goiko *Mendiloste*-ren aldakia, agian, **Mendibiloste* batetik. *Mendi-* "monte", *-bil* (*biribil*) "redondo" (baldin bertan noranzko *-ra* deklinatiboa ez badago), gehi *-oste* "detrás" osagaiak kontsideratzekoak dira. "Otra en Mendiroste de media fanega...". Arch. H. Prov. Burgos Hipot. 3384, 269, 1774 urtea.

* *Mesanza* herria. *Paldu una rega, Mesanza una rega, Sebastian una rega* 1025 urtean, *Balparda, Vizcaya y sus fueros I*, 388, *Rivo de Ibita XXXV* rgs.: (...) *Paldu I rg., Mesanza I rg...* 1025 urtean, *Serrano, C.S.Millán* 105. Toponimo erromanikoa da *Mesanza* lat. *mediantia*-tik *-tia* taldearen asibilazioaz eta sinkopazioaz. *Mejana* toponimoa, berriz, *mediana*-tik dator belarizazio berantaz. Cfr. *M. Nieves Sánchez*, op.c. 167, *L. Michelena*, "Nota marginal sobre la huella en la lengua vasca", FLV 1972, 16-17.

* *Mikolanda* saila. *Mikolanda*, seguraski, **Beikolanda* "campo bajo" delakotik b. < m ohiko disimilazioaz."Itt. otra heredad titulado Micolanda de media Yugada..." Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 308, 1885 urtea.

* *Mimenza* saila. *Mimen-* B, BN, R "mimbre" lat. *vimen*-etik; *-za* ugaltasunezko atzizkia.

- MINDIGIRIA
Sasetako saila.
- MINDUI (MENDUI)
Marauriko lurgintza.
- MINGITURRI (MENGOITURRI,
*BENGOITURRI?)
Meanako sakana eta iturria.
- MINGOLASA
Bustuko lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1800 urtea.
- MINGOSABELA
Morgasko lurgintza, erreg.
47. 6. 102.
- MINIZKIA
Dordonizko sakana.
- MITXAGARAI
Marauriko saila.
- MOGASPE
Agiluko saila.
- MOGORTA
Torreko saila.
- MONDANDIA
Sasetako saila.
- MONDITU
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1589 urtea.
- MONDITUA
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1589 urtea.
- MONGOÑO
Armentia eta Pedruzoko saila.
- MONKARRO
Agilu-Axarteko saila.
- MONSAGAR
Trebiñualdeko saila.
- MONTASPIA
Albaitako saila.
- MONTEGI
Agiluko saila *.
- MONTERENA
Ladrera-Ozillako saila.
- MONZARTE
Agiluko saila.
- MORATXURI
Trebiñualdeko saila, erreg.
178. 31.301.
- MORAZA
Trebiñu konterriko herria *.
- MORAZAISABEL
Morazako saila.
- MORENASOLO
Zurbituko lurtsaila.
- MORGAS
Trebiñualdeko herria.
- MORIZABAL (BORINZABAL?)
Obekuriko saila.
- MORKOIDA
Zurbituko saila
- MORKOIDO (MORKOIDA)
Golernioko lurgintza.
- MORRATXIRI
Morazako saila.

* Montegi saila. Beste (I)turriberde, Vallaran kasuetan bezala, toponimo nahasia da gazt. monte eta euskal -egi atzizkiak osatua.

* Moraza herria. Moraça 1275 urtean (Hergueta). Mitxelena-rekin (FLV, 1969, 24-25) uste dugu -Armora, Almora, Armorea delakoen- -more(na) "morcuero", "mon-tón de piedras" erromanikotik datorrela, azkeneko -za ugaltasunezko atzizkia dela.

- MORROKARALDE**
Agilu-Axarteko muinoa.
- MORTUGARAN**
Imiruriko lurgintza, Lpz. Gereñu 1706 urtea.
- MORZALANDA**
Sasetako saila.
- MOSCADOR (MOSKATOR)**
Trobiñu konterriko herria*.
- MOSKATORBIDE**
Dordonizko saila.
- MOSTERENTE**
Azkartzako lurgintza.
- MOTUEGI**
Marauriko lurgintza.
- MOTXAS**
Trobiñualdeko saila*.
- MOTXETA**
Armentiako saila, erreg. 39. 4. 136.
- MUALKO**
Albaitako saila.
- MUDILBE (?)**
Bustuko saila.
- MUDUBE**
Bustuko saila, erreg. 32. 3. 219.
- MUERGAS (MORGAS)**
Trobiñu konterriko herria*.
- MUGABE**
Trobiñualdeko saila*.
- MUGABIA**
Argoteko saila, erreg. 199. 37. 130.
- MUGALERA**
Mesanako saila.
- MUGAPE**
Sasetako saila.
- MUNGASABELA**
Morgasko saila, erreg. 47. 6. 102.
- MURARAN**
Kutxuko saila.
- MURBA**
Samianoko lurgintza.
- MURBALDEA**
Torreko saila, erreg. 154. 26. 114.
- MURBARAN**
Samianoko sakana.
- MURBEALDEA**
Torreko saila, erreg. 54. 7. 12.

* *Moscador (Moskator)* herria. Bada *Moskatorbide* "camino de Moscadador" formula ere bokalarteko hozkari ahoskabea gordez. Toponimo erromanikoa da.

* *Motxas* saila. *Motxa* lat. *muttia*-ren emaitza erromanikoa da (*mocho, desmochar, esmochar* hitz gaztelaniarretan dagoen bera); hemengoak pluralgile erromanikoa atxikia du. *Motxerta, Motxagarai* (Marauri) ildo berekoak dira.

* *Muergas (Morgas)* herria. Bizkaian bada *Morga* herria, agian, hemengoaren ildo berekoa (nahiz *Mur(ua)ga* ere kontuan izatekoa den). *Morgas* aldakia -diptongorik gabe- jada 1257 urtean Kalagurriko zerrendan ematen zen.

* *Mugabe* saila. *Muga*- "linde" jatorri aurrelatinooa duen hitza gurean; -be "cabe, debajo". *Mugabra / Muabra* kasuetan *Mugabera*-ren sinkopa agitzen da **Mugab(e)ra* batetik.

- MURIARAN
Fuidioko haitzak.
- MURIGATXI
Torreko saila, erreg. 128. 20.
52.
- MURITORRE
Taraveroko saila.
- MURRATE
Torreko saila.
- MURRIARAN
Albaitako mendia.
- MURUBE
Bustuko saila.
- NARIKOKUA
Lañuko saila.
- NIKITURRIA
San Estebango lurgintza.
- NOGABIA (MUGABIA?)
Aranako saila.
- NUBEDE
Arrietako lurgintza, erreg.
912. 206. 151.
- NUNI (NUNURI?)
Aranako saila, erreg. 225.
52. 239.
- NUNURI
Arrietako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1693 urtea, despopulatua
*.
- NUNURRI (NUNURI)
Arrietako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1716 urta.
- OBECURI (OBEKURI)
Trebiñu konterriko herria *.
- OBIAS
Ozanako saila, erreg. 218.
48. 20.
- OBIZA
Mesanzako saila, erreg. 182.
32. 146.
- OCILLA (OZILLA) ETA LADRERA
Trebiñu konterriko herria
- OCHATE (OTXATE)
Trebiñu konterriko herria.
- OCILLA (OZILLA)
Trebiñu konterriko herria *.
- OGABE
Doroñuko saila.
- OGAPIA
Kutxuko lurgintza, erreg.
169. 29. 74.
- OGASPIA
Sasetako saila.

* *Munuri* despopulatua. *Munuy* 1275 urtean (Hergueta), *Munuy* 1325 urtean (E. Enciso, Catálogo 75-79). Bere ildotik *Nubide*, *Nubede*, *Nlibede* "camino de Munuri", batzuetan -uri "poblado" osagaiak osatua, bere iturrian *Munnius* / *Nonnius* antroponimoa dagoela, probableki, Gaztelako Nuñez delturaren -eta Nafarroako *Nuin* herri-izenaren bezala.

* *Obekuri* herria. *Ego Petrus Belitiz de uilla Obeco, facio hanc cartam* 110 urtean, *Gaztambide*, Obispos 339, *Sancti Tirsi de Arravia e el monasterio de Ovecouri* 110 urtean, *Martin Duque*, D.M. Leire 326, *Petrafitia*, *Ohoru*, *Ovecuri* 1193 urtean, *Rodr. De Lama*, C.M. Rioja 3, 122. *Obecus*-ek -uri "poblado" elementua atxikia du. Eukal Herriatik kanpo *Villovieco* tokizenik bada Palentzian.

OGETA

Tربیڤۇ كونتېررىكو ھېرىيا *

OGETARA (OGETARAN?)

Ogetako lurgintza, Lpz. Gere-
ڤۇ 1616 urtea.

OGETARAN

Saratsuko lurgintza, erreg.
92. 13. 112.

OGUETA (OGETA)

Tربیڤۇ كونتېررىكو ھېرىيا *

OGETARAN

Ogetako saila *

OIMATE

Meanako hegيا eta mendia.

OKALDE

Dordonizko saila.

OKARANBE

Imiruri-Otxateko saila *

OKARANPEA

Azkartzako lurgintza, Lpz. Ge-
reڤۇ 1723 urta.

OKARANPI

Azkarzako saila, Lpz. Gereڤۇ
1877 urtea.

OKAREJALDE

Axarteko saila *

OKISTIA (ORKISTIA)

Obekuriko saila.

OLABARRI

Imiruriko lurgintza, erreg.
136. 22. 152.

OLAGABIA

Doroڤۇكو saila.

OLARRATE

Ozanako lurgintza.

OLARTE

Marauriko saila.

OLATE

Otxate-San Vicentejoko saila.

OLAZA

Moscatorكو گائىنالىدا.

OLAZETA

Tربیڤۇئالىدېكو لۇرگىنتزا، ەررېگ.
211. 45. 242.

OLBIDE

Tربیڤۇئالىدېكو saila, erreg.
245. 67. 107.

* *Ogeta* ھېرىيا. *Ogüeheta* 1257 urtean Kalagurriكو زېرىندىن (Hergüeta). Nahiz, ogi- "pan", "trigo" etimologia Itxurazkoa izan, ez da baztertzekoa **Ogeneta* baten sinkopa ogen- (lat. *offen(sa)m*) "torcido" delakotik, *Errekaogeneta* "retuerto, río torcido" hidronimoaren erro beraz (ze **Ogeneta*-k, bokalarteko sudurkaria itzalita, *Ogeta* eman bide du); amalerako -eta tokizko atzizkia da.

* *Ogetaran* saila. *Ogetaran* "valle de Ogeta". "Itt. otra heredad en termino que dizen oguetaran lavor de media Yugada a surco de heredad de el expresado Josef Parra...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 278, 1775 urtea.

* *Okaranbe* saila. *Okaran*- "ciruela, ciruelo"; -be "cabe, debajo". Arabako euskarak, aldiz, *arane* erabiltzen du, gehienetan, "endrino" adierazteko.

* *Okarejalde* saila. "... En termino que llama Ocurejalde sembradura de una fanega poco mas ó menos...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 307, 1775 urtea.

* *Olibarri* (*Ulibarri*) saila. "Itt. hipoteco un huerto en termino que llaman Olibarri en el mismo territorio y Jurisdizcion...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 310, 1774 urtea.

- OLIBARRI (ULIBARRI,
OLLABARRI*)
Otxateko saila *.
- OLITURRI
Baxauriko saila.
- OLLABARRI
Imiruriko saila *.
- OLMA
Argoteko lurgintza.
- OLMAZA (ORMAZA?)
Uzkioko saila.
- ONDOÑANA
Arrietako saila; 1693 urtea.
- ONGARRAS
Dordonizko lurgintza.
- ORABRA
Dordonizko iturria eta aldapa.
- ORARKA (URARKA?)
Maururiko lurgintza, Lpz.Gere-
ñu 1756 urtea.
- ORATXUKI
Golernioko saila.
- ORAZANDIA
Trebñualdeko saila *.
- ORDIBUTXI
Saratsuko saila, erreg. 210.
44. 191.
- ORDUIA
Paritzako saila.
- ORIA-MENDI
Imiruriko saila.
- ORIBE
Dordoñuko saila, erreg. 245.
57. 194.
- ORIBIA
Moskatorko lurgintza.
- ORISULO
Fuidioko gainaldea.
- ORKISTIA
Obekuriko saila, 1802 urtea.
- ORKIZA (URKIZA?)
Lañuko lurgintza, erreg. 213.
46. 122.
- ORLABASO
Agiluko saila.
- ORLONDO (ORTONDO?)
Maururiko saila.
- ORMABE
Otxateko lurgintza.
- ORMABE EDO REKA
San Vicentejoko saila, erreg.
10. 1. 203.
- ORMATXA
San Martin Galvaringo saila.

* *Ollabari* saila. *Olla-ola* polisemikoaren ("ferrería", "cabaña", "sel") aldaki bustia da, *solo* < *sollo*, *zabala* < *zaballa* kasuetan bezala. *Olaza*, *Ollarrate*, *Olazeta*, *Olarte* (eta *Ollarrate* asimilazio *beheranzkoaz*) hemengoaren segidakoak dira.

* *Orazandia* saila. *Urazandia*-ren aldaki beranta "allende del agua" ("*Uraz andi(k)*" batetik) lehen bokalaren irekieraz, beste Uribe *Oribe*, Uraka *Orarka*, Lugo *Logorri*, Urkiza *Orkiza*, -Buru < -*Buro* kasuetan bezala; hain zuzen, gaztelaniak joera hori du bokalismoan latinarekiko (*lupus lobo*, *Lucrecianna Logrozana*, *Lucrunium Logroño* kasuen modura). Cfr. LEEE, 138 ond.

* *Orramendi* saila. "Otra en Orramendi de dos fanegas de sembradura a surco de tierra del Vinculo que goza Pedro Saseta...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 313, 1779 urtea.

- ORMAZA
San Vicentejo eta Uzkioko lurgintza, erreg. 2. 2. 334.
- ORMAZABE
Pedruzoko lurgintza, erreg. 199. 37. 23.
- ORNAIA
Uzkioko saila.
- ORNIARAN
Billa Toberako saila.
- OROLONDO (?)
Maurauriko saila.
- ORONGARAI
Fuidioko saila.
- ORTONDO
Tربیñualdeko saila *.
- ORRAGA
Golernio eta Zurbituko lurgintza, erreg. 2. 2. 83.
- ORRAMANDI (ORRAMENDI?)
Imiruri-Otxateko lurgintza.
- ORRAMENDI
Otxateko saila, erreg. 136. 22. 69 *.
- ORRIAGARRI (?)
Uzkioko saila.
- ORROLONDO
Maurauriko saila.
- ORRUNBIDE
Tربیñualdeko saila, erreg. 99. 14. 162.
- ORRUNDIA
Albaitako saila, erreg. 54. 7. 162.
- ORTABASO
Agilu-Axarteko saila.
- ORTIABA
Obekuriko hegia.
- ORTONDA (ORTONDOA?)
Albaitako lurgintza, erreg. 54. 7. 166.
- ORTONDO
Tربیñualdeko saila, erreg. 239. 56. 53 *.
- ORTUETA
Maurauriko lurgintza.
- ORUÑA (ORUÑO)
Ogetako saila *.
- ORURO-OZARRI
Billa Toberako saila.
- ORUSA
Saratsuko lurgintza.
- ORZALZAN
Tربیñualdeko despoblaturia *

* Ortondo saila. *Ort(u)ondo delakotik "junto a la huerta" espresatur lat. hortum-etik. "La una en termino propio del Lugar de Albaina llamado ortondo de nueve celemines de sembradura y tiene por aldeaños sierra, rribazos y reajo". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 327, 1774 urtea.

* Oruña saila. "Itt. otra en Oruña de un quarto de Yugada a surco y sierras..." Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 276, 1774 urtea.

* Orzalzan saila. "Entre Sagassheta (Saseta) y Uarte (Urarte), pagando "I rega" tenemos en 1025 este hoy despoblado de Orzalzan, entre los lugares de la merindad de Rivo de Ibita". Lpz. Gereñu, op.c. 567

- ORZURIA (URZURIA?)
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urtea *.
- ORZURIA ETA URZURIA
Baxauriko saila.
- OSABIA
Doroñuko saila.
- OSAGABIA
Arrietako lurginza, Lpz. Gereñu
1827 urta.
- OSAN
Marauriko saila.
- OSARAN
Azkartzako saila *.
- OSARRATE
San Vicentejo eta Uzkioko saila,
erreg. 2. 2. 336.
- OSOLANDA
Marauriko lurgintza.
- OSPURUN
Axarteko saila.
- OTAKAZA
Uzkioko lurgintza *.
- OTURRA
Imiruriko saila.
- OTXARTES
Arrietako saila, Lpz. Gereñu
1827 urtea.
- OTXATE
Trebñu konterriko herria .
- OZANA
Trebñu konterriko herria *.
- OZARRI
Billa Toberako lurgintza.
- PADARRARAN
San Vicentejoko saila.
- * *Orzuria* saila. *Urzuria* "agua blanca"-ren irekiera da, seguraski. "Yo el dicho Manuel Martinez del Campo una pieza en el termino de Orzuria de una fanega a surco por el bochorno...". Arch. H. Prov. Hipot. 3384, 268, 1772 urtea.
- * *Osaran* saila. *Osaran* "valle del lobo", ondorengo *Osarrate* "portillo del lobo" delakoaren ildotik. Gainera, *Otxarte*, *Otxate*, *Otsolanda* "campo del lobo". Ertaroko onomastikan hurrengoak *otso*-ren erroitik: *Ochoco de Arazuri* 1170 urtean, *En logar que es clamado Ossauidea* 1169 urtean, *Notario Johan d'Ochovi* 1353 urtean, *Ochoco*, *Tota sendoa* 1240 urtean. Cfr. Términos vascos, 382.
- * *Otakaza* saila. *Otaka*- "argoma o aulaga, planta de la familia de las papilionáceas", "tojo", lat. *ulex europaeus*; bere jatorrian *ote*- "argoma, aullaga" eta *-ka* txikidurazko atzikia atzematzen dira; toponimoak erlazioa du *Otakal -al* atzikiri erromani-koa duenarekin.
- * *Otxate* herria. *Gogate* 1025 urtean. Donemillagako zerrendan *g / gg* grafema oraingo *tx* txitxeakaria adierazteko, beste *Ogganduri / Otxanduri*, *Ogando / Otxando* kasuen ildotik. *Chochat* 1257 urtean (Hergueta). *Osagaiak otxa*- "lobo" eta *-ate* "portillo, entrada", "garganta o estrechadura de monte" dira.
- * *Ozana* herria. Tokizen erromani-koa *Fozana*-tik, bere iturrian *Faucius* / * *Fauciana* antroponimoa egon daitekeela -beste eskualdetako *Faucena* / *Fozana*-tik *-cia* taldean emaniko asibilazio erromani-koaz-. *-Ana* atzizkiak antroponimian duen eraginaz ikus gure LEEE, 250-257, eta *M. Nieves Sánchez*, op.c. 169. 255-257.

PADURA

Caricedoko eta Imiruriko saila, erreg. 185. 33. 80*.

PADURIA

Agilu-Axarteko lurgintza.

PAGUZABAL

Meanako belardiak, Lpz. Gereñu 1482 urtea*.

PAIUETA

Bustuko saila, erreg. 201. 39. 209.

PALAZIARAN

Billa Toberako lurgintza.

PALDULASASI (PADURASASI?)

Doroñuko lurgintza, Lpz. Gereñu 1693 urta.

PALOGAN

Agilu-Axarteko saila.

PALOSASEETA PALOSATEGI

Doroñuko lurgintza.

PANGUA

Trebilñu konterriko herria*.

PARALETA

Albaitako saila, erreg. 207. 41. 236.

PARGETA

Bustuko saila.

PARIZA (PARITZA)

Trebilñu konterriko herria*.

PARIZAGORRIA

Paritzako soroa.

PARLETA

Albaitako saila.

PARPARIÑEZ

Doroñuko lurgintza.

PARRABE

San Vicentejoko saila.

* *Padura* saila. Lat. *padulem*-etik metatesiaz, arabar toponimian badirela beste *Paduria* (*Padurea*), *Madura* "lugar húmedo", "lugar pantanoso" delakoak. "Lo primero lo el dicho Pedro de Garai hipoteca una heredad sita en el lugar de Imiruri en el termino de Padura sembradura de una fanega...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 319, 1777 urtea.

* *Paguzabal* belardia. *Pagu*- "haya", lat. *fagum*; -*zabal* "ancho, extenso". Ertaroko onomastika orokorrean *fagus*-en segidatik: *In loco ubi dicitur ab illo Bago* 996 urtean, *Las tierras llamadas Pagaçalarragui* 1419 urtean, *Et dende a Pagarte* 1396 urtean, *Bagoeta, una rega* 1025 urtean. Cfr. Términos vascos, 148.

* *Pangua* herria. "...*Et tertian partem quae pertinet ad nos in Pangoa* 1017 urtean, *Llorente*, Noticias históricas 3, 405, *Facta carta donationis (...)* in eodem monasterio de *Pangua* 113 urtean, *Balparda*, Vizcaya y sus fueros 2, 308. Oraindik, badira *Sancho Martínez de Pangua* 1226 urtean, *D. García de Pangua* XIII. mendean. Etimologikoki, bestetako *Paniagua* bezala, lat. *panem*-en lldokoa da, bigarren osagaia, berriz, *agua* erromanikoa bide dela.

* *Pariza* (*Paritza*) herria. *Ayuda* ibalaren ertzean kausitzen da. *Barizahaza* XI. mendean, *Paricioça* 1257 urtean (Iergueta), *Pariozaha* 1325 urtean, amaieran beste-tako *Azkarza*, *Urkiza* (*Orkiza*), *Alaiza* delakoetako -za ugaltasunezko atzizkia egon bide dela (baldin -otza "frío" osagaia ez bada lehenengo elementua, J. Caro Barojak sugeritzen duenez; *baratz* "huerta" ere izan daiteke (nahiz hain probalea ez den). Cfr. J. Caro Baroja, Historia General del País Vasco, III, 162.

PARRAGARRI (PARRAGORRI, PERRAGORRI?) Agiluko saila *.	PEDROLARZA Pedruzoko saila, erreg. 199. 37. 20.
PARRAGORRI (PERRA(N)GORRI?) Agiluko lurgintza*.	PEDRUZO Trebñu konterriko herria *.
PARRANBIA Ladrera-Ozillako lurgintza.	PEKAURI Baxauriko saila.
PARRANBIO Toberako saila, erreg. 189. 34. 8.	PELITURRI Taraveroko saila.
PARRANTXO Paritzako saila.	PEÑUKETA Argantzoz eta Villanueva de Ocaño gainaldea.
PARRARAN Dordoñuko lurgintza, Lpz. Ge- reñu 1693 urtea.	PERDUZPE Doroñuko saila.
PARRELETA (PARRALETA?) Albaitako saila *.	PERNARAN Kutxuko lurgintza.
PARTISULABRO (-BORO, *BURU?) Agilu-Axarteko muinoa.	PERRARAN Albaitako saila, erreg. 307. 41. 179.
PATXORRA Morgasko lurgintza.	PESKASULO Torreko lurgintza.
	PIGAZO Arrietako saila.

* *Parragarri* saila. Beheko *Parragorri*-ren asimilaziozko aldakia bide da. "Yo el dicho Francisco de Castillo hipoteco una heredad en el termino de Parragarri lauro de una Yugada a surco de la heredad del dicho Pedro de Albaina mi conbezino...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 296, 1774 urtea.

* *Parragorri* lurgintza. *Parra*- "gazt. "parra"-tik (baina, batzuetan, *parra(n)* / *perran* ere bada -beste (*rain* / *rein*) "pieza junto a la casa" delakoaren aldaeratik- (jatorrian lat. *farraginem*-en ildo jarraituz); -gorri "rojo", "seco".

* *Parralete* (*Parraleta*?) saila. "Primeramente yo dicho Juan una heredad en termino del dicho lugar de Albaina llamado Parralete sembradura de una fanega que alinda por norte a un estanque y por el poniente con otra de Arrieta...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3348, 240, 1774 urtea.

* *Pedruzo* herria. Donemiliagako errejan ezpainkari ozenaz *Betruz* (lat. *Petrus*-etik; lat. *Petricis* genitibaletik, aldiz, *Betriki*z) hemen amaierako -zo ugaltasunezko -zu atzizkiaren aldakia dela). *Atazabal una rega*, *Betruz una rega...*, *Balparda*, Vizcaya y sus fueros 1,388, *Rigo de Ivtis*, XXXV rgs: (...) *Atazabal, una rega*, *Betruz una rega...* 1025 urtean, *Ubleto*, C.S.Millán 1025 urtean.

PIKABURUA	PORTUARAN
Baxauriko iturria, Gonz. Salazar 1589 urtea.	Marauriko saila *.
PIKAURI	POZARRATE
Baxauriko saila.	Ozanako mendia.
PISTIARAM	POZOLUN
Uzkioko saila.	Marauriko saila *.
PITISARRI	PRADABUTXI
Billa Toberako lurgintza.	Axarteko saila, ereg. 199. 37. 104 *.
PITURRI	PRESALDAI
Fuidioko saila, erreg. 1034. 229. 13.	San Martin Galvaringo lurgintza.
POBIA	PUEBLA DE ARGANZON
Añastroko saila.	Trobiñu konterriko udalerría *.
POBIO (POBIA?)	PUTXIKO
Kutxuko saila.	Panguako saila, erreg. 836. 191. 104.
PORTALETA	PUTXUGA
Azkartzako saila.	Ladrera-Ozillako saila.

* *Portuarian* saila. *Portuarian* "valle del puerto (de monte)". "Itt. Otra heredad en termino que dizen portuarian lauor de media yugada a surco de heredad de herederos de Maria de Uzquiano...". Arch. H. Prov. 3384, 283, 1774 urtea.

* *Pozolun* saila. Seguraski, **Pozoilun* "pozo oscuro" batetik -*Ilun* osagalaz Aiaral-deko *Rekillun* / **Errekilun* hidronimoa ere eman duela-. Ildo beretik *Pozarrate* "portillo de monte del pozo", "puerta rústica del pozo". Gaztelaniaz, *pozo*-tik *Pozanco*, *Pozan-cal*, *Los Pozos*, *Pozo Hondo*, *Pozo Verde*, *Pocilla*, *Pocica* delakoak. Gurean formula erromanikoak *potzu* / *pozu* / *potxu* aldakiak dira (ekialdeko *osin*-aren ordez).

* *Pradabutxi* saila. Tokizen nahasia, gazt. *prado*- eta euskal -*butxi* "menor" elementuetatik.

* *Puebla de Arganzón* (*Argantzon*) udalerría. *Dono vobis populatoribus meis de Arganzo et fillis et filiabus vestris* 1191 urtean, *González*, *Privilegios* 5, 115, ...*Rex Castellae fatio hanc cartam omnibus populatoribus meis de Arganzon* 1191 urtean, *González*, *Privilegios* 5, 111, ... *Sicut scriptae sunt habeatis qui in prefato Arganzon populetis et maneatis* 1191 urtean, *Martínez Díez*, *Alava* 1, 235. *Argantzon* da, egun, konterriko bigarren udalerría. Araban iturri beretik *Arganda*, *Argandoña* gisakoak -eta Euskal Herritik kanpo *Arganza* Asturias, Burgo de Osma eta bestetan-. Jatorrian sustrai indoeuroparra duen *arg*- erroa egon daiteke "claro" espresatuz (eta kontuan izatekoa. da euskal *argi* terminoan ere *arg*- erroa). Ikus *Pokorny* REW 64, *Uhlenbeck* *Anthropos* 35-36, 204, *Agud-Tovar* Dic.Etimol. Vasco, II, 137-138. *Puebla*-k, bere aldetik, lat. *popula*-tik *Pobla*, *Puebla*, *Pola*, *Povoa* erromanikoak eman ditu. Ikus *F. Marsa*, *Toponimia de Reconquista*, EHLI, 642-643.

- RADAUSTE**
Moscatoroko saila.
- RAINES**
Obekuriko saila *.
- RAIZA**
Azkartzako lurgintza, Lpz. Gereñu 1800 urtea.
- RAMILLARAN (RANILLARAN)**
Albaitako lurgintza.
- RAMUZA**
Burgetako lurgintza.
- RANDOLANDA**
Doroñuko zelaiak.
- RANETA**
Morgasko lurgintza, Lpz. Gereñu 1818 urtea.
- RANILLARAN**
Albaitako saila, erreg. 32. 3. 11.
- RANZIABUTXI**
Taraveroko lurgintza.
- RAPEAS**
Azkartzako saila, erreg. 32. 3. 157.
- RASALDAI**
San Martin Galvaringo lurgintza.
- REBALZA**
Billa Toberako saila *.
- REGOLANDA**
Agiluko lurgintza.
- REGUA**
Morazako mendia.
- REIN**
Otxateko saila, erreg. 138. 23. 71 *.
- REKALDE**
Axarteko saila *.
- REJALDE**
Dordonizko saila, erreg. 108. 15. 102 *.
- * *Raines* saila. *Rain* "pieza junto a la casa", gazt. *herrán / herrén*-etik, jatorrian lat. *farrago / farraginem* dagoela. "Itt. Una pieza en el termino de Raynes de una fanega de sembradura theniente á pieza de Cathalina Garcia y otra de Maria Lopez". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3348, 262, 1775 urtea.
- * *Rebalza* saila. *Re-* gaztelaniako *río < re (Retuerto)* delakoaren errokoa izan daiteke, baina **Larrebalza La Rebalza* baten hondarra ere kontuan hartzekoa da euskal *larre-* "dehesa" delakotik; *-balza* "negro, oscuro".
- * *Rein* saila. *Rein* "heredad junto a la casa", "pieza junto a la casa" -lat. *farraginem*-etik, baina hurbilago gazt. *rahén / rehén (herrán / herrén)* terminotik-. Esana dugunez, kasu bakanetan, soilik, da *Rein* euskal *Larrein / Larrain* "era"-ren sinkopa. Hemengoaren ildotik *Las Reines, La Rey, La Rein de Abajo, Fuente la Rein, La Rain, La Rin* gisakoak Konterriko herriskin toponimia tipian.
- * *Rejalde* saila. *Rejalde*-k **Erresalde* "paraje de piornos, piornal" batera garamatza, hots, *s j* bilakaera duen *erratz / erretz* "piorno", "brusco" bot. errora (hala ere, *errex*a "árbol" (Landuchio) ez da baztertzekoa *Rejardula / Rejalduia* toponimoan bezala, *-dui* mendebaldeko atzizkiak).
- * *Rekalde* saila. *Rekalde* "paraje del arroyo". "Itt. La mitad de la heredad de recalde de una lugada a surco de la otra mitad, y lo demas rodeada de sierra...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 307, 1785 urtea.

- REJARDUIA (REGARDUIA)
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urtea.
- REKABIDE
Ozanako lurgintza.
- REKANBIDE
Ozanako saila.
- REKUARAN
Agiluko saila *.
- REKUNDABE
Zurbituko saila, erreg. 246.
58. 56.
- RELARKIA
Baxauriko saila *.
- REÑIGA
Azkartzako lurgintza.
- REPIDA (REPIDE)
Añastroko lurgintza.
- REPIDE
San Estebango saila, erreg.
44. 5. 143.
- REPOITIA
Aranako lurgintza.
- RETIKULANDA
Sasetako saila.
- RETEGI
Sasetako saila.
- RETITURRI
Azkartzako lurgintza, Lpz. Ge-
reñu 1708 urtea.
- RETURA
Axarteko lurgintza.
- RETURRI
Azkartzako lurgintza, Lpz. Ge-
reñu 1676 urtea.
- RETUSABELA
Sasetako saila.
- REZALDAI
San Martin Galvaringo lur-
gintza.
- RIBAZAL
Samianoko saila.
- RIBERKU
Panguako lurgintza.
- RIGURETA
Ajarteko lurgintza.
- RIKAIA
Imiruriko mendia.
- RIKALDE
Agillu-Axarteko erreka.
- RIKOZABAL
Marauriko lurgintza.
- RIKUARAN
Agiluko saila.
- RINGARARI
Marauriko saila.
- RIPALDI ETA RIPANDI
Grandivalgo lurgintza.
- RIPARAN
Caricedoko saila.

* *Rekuaran* saila. Antza, *La Recuaran* > *Larrekoaran* "valle de la dehesa"-ren se-
gidakoa da (agian, *Reikoaran*, hots, **Rei(n)koaran* baten sinkopa ere izan daitekeela).
Beherago *Rikozabal*, *Rekozabal* (kasuren batean *Reko* *(E)*rrekako*-ren murriztura izan
daitekeela -*Rekali*or *Rikali*or (Aberasturi-ko) "arroyo seco" hidronimoaren antzera-).

* *Relarkia* saila. "Itten una pieza que dicho Conzejo tiene sula propia de quatro
fanegas de sembradura en el termino de relarquia...". Arch. H. Prov. 3384, 267,
1772 urtea.

- RIPELA
Baxauriko saila.
- RITITURRI
Azkartzako lurgintza, 1800 urtea.
- ROBALETXA
Sasetako saila.
- ROBALZA
Billa Toberako lurgintza.
- RODAITU
Ozanako saila.
- RODALDIA
Parizako saila, erreg. 236. 55. 178 *.
- RODAUTSE (RODAOSTE?)
Moskatoroko soroak.
- RODEA
Argantzongo saila.
- RODERASO
Panguako lurgintza.
- ROIARAN
Arrietako lurgintza *.
- ROJARAN (ROIARAN)
Arrietako saila, erreg. 32. 3. 183.
- ROKARANA
Arrietako iturria eta gainaldea.
- RON (EL ROM)
Armentiako saila.
- ROPASPIDIA
Paritzako saila.
- ROSABELA
Paritzako saila.
- ROSATXA
Pedruzoko lurgintza.
- ROSTETA
Arrietako saila.
- ROTABE
Fuidioko saila.
- ROTALDE
Azkartzako zubia, erreg. 79. 10. 227.
- ROTALDIA
Paritzako lurgintza, erreg. 207. 41. 74.
- ROTALDIKO
Paritzako saila, erreg. 207. 41. 74.
- ROTARANA
Baxauriko saila.
- ROTARBIN
Obekuriko sakana.
- ROTAURI
Pedruzoko lurgintza.
- ROTAZANO
Ozanako saila.
- ROTELA (ROTOLA?)
Trebñualdeko saila, erreg. 246. 58. 140.
- ROTOLA
Baxauriko muinoa.

* *Rodaldia* saila. *Roda* lat. *rotam*-etik herskari ozen-berantaz, gaztelaniako *rueda* / *rodar* kasuetan bezala. Beherago, berriz, hozkari ahoskabeaz *Rotabe*, *Rotalde*, *Rotaldia*, *Rotaran*, *Rotauri*, *Rotela* (*Rotola*) delakoak; *-aldia* "paraje, lado".

* *Roiaran* saila. Bada *Rojaran* ere, lehen elementua *roia* / *roja* erromanikoa bide dela; *-aran* "valle".

RUTIARAN	Baxauriko salla, Gonz. Salazar 1753 urtea.
Azartzako salla, erreg. 196. 36. 78 *	SAGARBE
RUTXARTIA	Frankuko salla, erreg. 218. 48. 190.
Uzkioko lurgintza.	SAGARDIA
RUZISABELA	Albaitako lurgintza *.
Sasetako lurgintza, Lpz. Gere- ñu 1665 urtea.	SAGARDUI
SABALAKOTXA (*ZABALAKOTXA)	Otxateko salla *.
Baxauriko salla, Gonz. Salazar 1753 urtea.	SAGARDUIA
SABELA	Albaitako salla, erreg. 32. 3. 19 *.
Baxauriko salla, Gonz. Salazar 1589 urtea *.	SAGARDURI
SAGABIA	Araikoko lurgintza.
Arrietako salla, Lpz. Gereñu 1693 urtea.	SAGARRALDIA
SAGALAKOTXA (ZABALAKOTXA)	Uzkioko gainaldea, erreg. 133. 21. 68.
Baxauriko salla, Gonz. Salazar 1753 urtea.	SAGARRALDIKO
SAGALZARRA	Uzkioko salla, erreg. 133. 21. 68.
Dordonizko lurgintza.	SAGARRIPA
SAGAMENDILEA (SAGARMEN- BEA?)	Doroñuko salla.
	SAGARTUIETA
	Marauriko salla.

* *Rutiaran* salla. *Rutiaran* *(A)rrutiaran-etik, *arruti*- "barranco" dela; *-aran* "valle". *Retuaran* aldakian lehen bokalaren irekira beranta eman da.

* *Sabela* salla. Aranaldean bada **Sabela* "hondonada, seno del monte" bide den *-sabela* osagai trakestua-. Erro bereko osagala bide dago *Eskisabel*, *Gorosabel* dela-koetan.

* *Sagardia* salla. *Sagardia* "manzanal" kasu mugatuan. "Itt. otra en termino de Sagardia labor de media Yugada... de dicho Juan de Aguillo...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3348, 337, 1774 urtea.

* *Sagardui* salla. *Sagardui* "manzanal". "Itt. hipoteco otra heredad en termino de Sagardui de labor de tres quartos de Yugada a surco de heredad de Francisco Aguillo". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 310, 1774 urtea.

* *Sagardua* salla. *Sagar*- "manzana"; *-dua* mendebaldeko atzizkia kasu mugatuan. Erro berekoak dira *Sagardui*, *Sagalzarra* (**Sagarzarra* r < l disimilazioaz), *Sagartuieta*, *Sagarraldia*, *Sagarduri*, *Sagarmin* "manzana silvestre", *Sagarbe*.

- SAGASETA**
Trebiñu konterriko herria.
- SAGAGURBI**
Taraveroko lurgintza.
- SAGURRALDE**
Axarteko saila *.
- SAJARMIN (SAGARMIN?)**
Axarteko saila.
- SALBIDE**
Fuidioko lurgintza *.
- SALLURRE**
Taraveroko saila.
- SALMENDI**
Dordonizko sakana.
- SALMURARRAN**
Trebiñu konterriko lurgintza,
Lpz. Gereñu 1717 urtea.
- SALTURRE**
Taraveroko lurgintza.
- SALTURRI**
Armentiaiko saila.
- SALZE**
Baxauriko saila*.
- SALZETA**
Agilu-Axarteko saila *.
- SAMENDI (SALMENDI?)**
Agiluko saila, erreg. 84.11.4.
- SAMENDIA**
Azkartzako lurgintza.
- SAMIANO**
Trebiñu konterriko herria *.
- SAMINAGA (SAGARMINAGA?)**
Imiruriko saila.
- SAMORARAN**
Trebiñuko lurgintza, Lpz. Ge-
reñu 1708 urtea.
- SANBEDERI (SAMEDERI)**
Fuidioko lurgintza *.
- * *Sagurralde* saila. "Ilt. Hipotecamos una heredad en termino de Sagurralde de dos Yugasdas a camino para Vitoria y ribazos del referido vinculo". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 309, 1799 urtea.
- * *Salbide* lurgintza. *Sal-* *sare-* "red" delakotik, agian, *Saletxe* kasua bezala, bestetañ, ordea, *sara / zara* "jaró"-ren errokoa izan dalteke. Bestalde, *sarr(i)-* "espesura" ere kontuan hartzekoa da, *Sarguren / "Sarriguren, Sarbil* kasuetan bezala.
- * *Salze* saila. Tokizen erromanikoa. "Otra en la fuente de el Salze de ocho zelemines o lo que fuere". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 267, 1772 urtea.
- * *Salzeta* saila. *Salzeta* gazt. *Salceda*-ren aldaki zaharra (baina -eta atzikiari hozkariaren ozendura jasan gabe, Arabako beste *Fresneta* toponimo nagusian bezala). Euskarazko *Anoeta, Sarasketa, Aritzeta* tokizenetan ere ahoskabetasun bera datza -eta atzikiari. Cfr. LEEE, 275-277.
- * *Samiano* herria. 1106-ean *Alvaro Munnoz de San Meiano, Sant Meano* 1325 urtean. Iturrian lat. *Sanctus Emilianus*- dago, gerora *Medianus*-ekin nahasia López Santos hizkuntzalarariaren ustean (*Idem, Archivos Leoneses V (1950) 43*). M. *Nieves Sánchez*-ek dioenez, ordea, lehen formula izan zitekeen *Medianus*, muturreko *San* hori ondoren erantsia izanarik. Cfr. *Idem, op. c.176*. Adieraztekoa da *Aemilia / Emilia* izen berezia lehen bokalaren erorketaz igaro dela, gehienetan, euskarara, *Milla Lasturkoa* etaroko ereslan modura.
- * *Sanbederi* saila. *San Emederi (San Emeterio)*-ren aldakia, *m b* disimilazioaz. Ezaguna da, orobat, *San Videri* formula. Pontevedran bada *San Meder*, Burgosen *San*

SANBIZENTE (SAN VICENTE)	SANKILIZ ETA SANKILEZ
Trebñualdeko despopulatua.	Agilu eta Armentiako saila, erreg. 215. 47. 220 *.
SANDARAZU	SANMAMES
Albaitako saila.	Frankuko lurgintza.
SAN ESTEBAN	SANMARGIN (ZAMARGIN?)
Trebñu konterriko herria *.	Lañuko saila.
SAN FORMERIO	SAN MARTIN DE GALVARIN
Trebñu konterriko santute. *.	Trebñu konterriko herria *.
SANJUAN ZAR	SAN MARTIN ZAR
Albaitako saila.	(SANMARTINTZAR)
	Trebñu konterriko herria *.

Medel, Asturian *San Medero*, lat. *Aemeterius*-etik; kontuan izatekoa da Nafarroako *Amatrain* ere **Aemeteriani* batetik etor daitekeela. Cfr. LEEE, 247, L. *Michelena*, Emérita XXIV (19656) 351-352. Bestalde, *Sabastian* despopulatua *Sabastian*-etik, Mesanza eta Bergigona artean kokatua. In *Ibita*, in *villa Sebastiane*, *meas terras*, 1094 urtean. Egun *Sabastian* izeneko tokizena ematen da Paritzan. Eta *Ibita* (*Ribo Ibita...*) toponimoa, Trebñu-ri atxikia, *Ibda-* eta euskal jatorrizko *-uda* "agua" delakotik, agian, *Ayuda* sortuz. *Comparavi uno solare cum sua divisa in villa que dicitur Beroztegieta (...)* ad senior *Albaro Munnioz de Sanmeiano* 1106 urtean, *Balparda*, Vizcaya y sus fueros 2, 271, *Ad te senior Albaro Munnioz de Sanmeiano* 1106 urtean, *Serrano*, C.S.Millán, 296.

* *San Esteban* herria. *San Formerio*ren mendi-katean kokatua kausitzen da. Hagionimoak, noski, ordain ugari du penintsulako beste tokitan; euskal onomastikaren esparruan, berriz, gogoratzeak dira *Doneztebe*, *Donoztiri* ('Done Estebe iri) iparraldekoa, eta abar.

* *San Formerio* santutegia. *San Formerio* hagionimo latindarra da, santutegiaz gain, herriska batzuen lurtsail-izena dela. Arabar santutegia 750 urtean altuera batean eraikia dago, aspaldiko garaletan *zaitegia* izana, *Ayuda*, *Zadorra* eta *Ebro* ibaien zehar-meharren eskualdean. Bertan gordetzen dira Trebñuko Konterriaren zaindaria den *Formerio*-ren hezurak. Eraikinak horma sendo eta kontrabular bortitzak ditu.

* *Sankiliz* edo *Sankilez* saila. *San Quilez* hagionimoa *Moscator*, *Arana*, *Armentia*, *Moraza* eta beste herritan kausitzen da, eta jatorrian lat. *Quiricus* izen berezia du *c'i* taldean latineko belare zaharra (euskarak *makila*, *okela* gisako beste mailebutan ere) gordetzen duela. Cfr. LEEE, 265. Cfr. *Lp. López Santos*, *Hagiotoponimia*, ELH I, 613.

* *San Martin Galvarin* herria. Lat. *Sanctus Martinus*-etik; *Galbarin Galbari* gisa XI mendean -Donemillagako errejan- ageri zen izenetik. Lehen osagaian eman daiteke *galbar* "calvo" erroa -*ain* (-*in*) atzizki erromanikoaz hornitua-; beraz, *Galbarra*, *Galbarruli*, *Galbarruri*-ren segidakoak ezagunak dira gurean.

* *San Martin Zar* (*Sanmartintzar*) herria. *Sanjuanzar*-ek bezala, hagionimoak *zar* "viejo" izenondoa atxikia du. *Sancti Martini* azaltzen zen 1025 urtean Donemillagako errejan, *Sancti Martini de Zaharra* 1076 urtean, eta *San Martin y Çahar* Kalagurriko zerrendan 1275 urtean (Hergueta).

- SANSARAIO
Uzkioko lurgintza.
- SANSASOLO
Dordonizko lurgintza *.
- SANSASULO (SANSASOLO?)
Dordonizko saila.
- SANSITURRI
Billa Toberako saila.
- SANSOGARAI
Fuidioko saila.
- SANSOLO
Kutxuko lurgintza.
- SANTATXIRLAS
Ladrera-Ozillako lurgintza.
- SANTILLALI
Trobiñualdeko saila.
- SANTISABEL
Golernioko lurgintza.
- SANTISKELAS
Arrietako saila.
- SANTISTIMIA
Golernioko saila.
- SANTITURRI
Obekuriko saila, gonz. Salzar
1698 urtea.
- SANTIUSTE (SANTIOSTE)
Doroñuko lurgintza.
- SANTORKARIO
Golernioko iturria *.
- SANTURALDE
Imiruriko lurgintza.
- SANTURRALDE
Imiruriko saila.
- SANTURRI
Pedruzoko lurgintza.
- SANTUSTE
Meanako zelaia.
- SANTUTURRI
Obekuriko saila, Gonz. Sala-
zar 1637 urtea.
- SAN VICENTEJO
Trobiño konterriko herria *.
- SANZOLLARAN
Trobiñualdeko saila *.
- SARAGAZURA
Azkartzako lurgintza.
- SARAN
Azkartzako sakana.
- SARASA
Argoteko lurgintza.

* *San Vicentejo herria. San Vicent* 1257 urtean (Hergueta); *-ejo* gaztelaniaren esparruko txikidurazko atzizkia da. Orobat, bada *San Vicente* deituriko despobulatua, Meana inguruan kokatua. Cfr. *Lpz. Gereñu*, op.c. 580.

* *Sansasolo* saila. Probableki, *Antso (Santxo-)* eta *-solo* "campo, sembradio" osagaletatik. Beste aldakiak *Ansusolo*, *Ansasulo* (Moscatar) dira.

* *San Torkario* saila. *San Torkuario*-ren iturrikoa da. *Santotornil* kasuan (Saraso), berriz, *San Saturnino*-ren erroa datza, eta *Zadornil*, *Saornil*, *San Zadornin* aldakiak ere beste lurraldetan ezagunak dira.

* *Santiletxe* saila. "Iten otra heredad en termino, que llaman Santileche laur de media yugada a surco por una parte de el dicho Mateo Ochoa vezina de Imiruri...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 289, 1772 urtea.

* *Sanzollaran* saila. "Iten otra en Sanzollaran a surco de Manuel Francisco Sierra y regaxo". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3348, 235, 1772 urtea.

- SARASO (SARATSU)
Trebilñu konterriko herria *.
- SARASU (SARASO)
Trebilñu konterriko herria,
Lpz. Gereñu 1710 urtea.
- SARDUIA
Parizako lurgintza.
- SARGATUIETA (SAGARTUIETA)
Marauriko saila.
- SARIKOARAN (SARRIKOARAN?)
Marauriko lurgintza.
- SARKUTA
Ozillako lurgintza.
- SARMENTUIA
Ozanako lurgintza.
- SARMINAGA
Otxateko saila *.
- SARNAIA
Añastroko lurgintza.
- SAROGUEN
Trebilñualdeko saila *.
- SARRABIN
Albaitako lurgintza.
- SARRABITXA
Albaitako saila, erreg. 133.
21. 155.
- SARRABUTXI (SARROGUTXI?)
Argoteko lurgintza.
- SARRAGEN (SARRIOGOEN, SARRIOGUEN?)
Albaitako mendia.
- SARRAGUEN
Albaitako mendia.
- SARRAIUBE
Ogetako lurgintza.
- SARRALDIA
Paritzako mendia eta saila,
erreg. 113. 16. 106.
- SARRALLUBE
Ogetako saila.
- SARRARTE
Imiruriko mendia.
- SARRARTE EDO ORMABE
San Vicentejoko saila, erreg.
136. 22. 170.
- SARRATE
Toverako lurgintza, erreg. 47.
6. 240.
- SARRIA
Trebilñualdeko saila *.

* *Saraso (Saratsu)* herria. *Sarasso* 1257 urtean (Hergueta), *Sarassu* 113 urtean. Bere jatorrian *sarats-* AM, B, G "sauce" bot. dago, *-zu* BM, R, S (-so berantago) atzizkiak hornitua. *Saspadura* toponimoan ere *sa(r)ats-* erro bera.

* *Sarminaga (Sagarmínaga?)* saila. "Itt. hipoteco otra heredad en Sarminaga de laur de una yugada y media a surco del vinculo que goza Josef de Moraza...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 310, 1774 urtea.

* *Saroguen* saila. *Saro-* / *zaro-* "prado", "lugar boscoso"; *-guen* "superior, el más alto". "Itt. otra en termino de Aroguen a surco de Juan Baxo y Domingo Gonzalez". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3348, 235, 1772 urtea.

* *Sarria* saila. *Sarri* "espesura", beste *Sarrate*, *Sarraguren*, *Sarraldia*, *Sarrabutxi*, *Sarrate*, *Pitisarri* tokizenetan bezala.

- SARRIGUREN
Albaitako saila.
- SARRIKULANDA (?)
Imiruriko saila *.
- SARRINKOA
Azkartzako saila.
- SARRIOA
Aranako saila, erreg. 218.
48. 86.
- SARROBALZA
Taraveroko lurgintza.
- SARRUGUEN
Albaitako saila, erreg. 32. 3.
15.
- SARRUSA
Baxauriko saila.
- SARRUTI
San Martin Galvaringo lurgintza.
- SARTEMADURA
Argoteko lurgintza, Lpz. Gereñu 1706 urtea.
- SARTILATXI
Saratsuko lurgintza.
- SARUBUTXI
Ogetako lurgintza.
- SASEBAREA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1666 urtea.
- SASETA
Trebiñu konterriko herria *.
- SASPADURA
Billa Toberako lurgintza.
- SASTARANA
Sasetako lurgintza.
- SASTIKURRALDE
Otxateko saila *.
- SASTRIKURALDE
Imiruriko lurgintza.
- SAURLEZEA
Baxauriko saila, Gonz. Salazar 1589 urtea.
- SAURRA
Saratsuko lurgintza.
- SAUTURRI
Trebiñualdeko saila *.

* *Sarrikulanda* saila. "Campo de la espesura" da. "Itt. otra en la citada Jurisdiccion de dicho luga de Imiruri y termino de Sarrikulanda de cauida de una lugada...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 318, 1775 urtea.

* *Saseta* herria. *Barizhaza una rega, Sagassaheta una rega, Orzalzan una rega* 1025 urtean, *Balparda, Vizcaya* y sus fueros I, 388, *Barizhaza I rg., Sagassaheta I rg.* 1025 urtean, *Serrano, C.S.Millán* 105. *Jatorriz sarats sagats-* "sauce" da $r < g$ disimilazio arruntaz; BN, B, G euskalkietan ere disimilazio bera (nahiz 1089 urtean *Sagarzaeta* bezala azaldu); -eta tokizko atzizkia.

* *Sastikuralde* saila. "Itt. hipoteco otra heredad en termino de Sasticurralde (Sarticurralde?) de lauor de un quarto ... a surco de la Senda de dicho Lugar de Imiruri...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 310, 1774 urtea.

* *Sauturri* saila. *Badira Saiturri, Saturri, Salturri* aldakiak ere Armentian eta Pedruzo herrietan. *Seguraski*, lat. *saltum*-etik datorren *sautu* erromanikotik (euskal *zaldu* baino berantagoa, *it* taldea diptongo erromanikoan askatu dela). Aiarako lurretan maiz azaltzen da *Sautu / Sauto* tokizena (eta bere ildokoa da, orobat, *Soto* gaztelaniarra). *Zaldu*-k "arboleada donde sesteia el ganado" espresatu ohi du. Beherago, andana beretik, *Sotolandia* eta *Sotaran*, baina *soto* gaztelaniarraren zehar.

SEBASTIAN

Trebñualdeko despopulatua *.

SEGABIA

Arrietako saila.

SEGILDE

Araikoko lurgintza.

SEGIN

Torreko lurgintza.

SEKILDE

Araikoko saila.

SEKILZA

Otxate-Imiruriko saila, erreg.
209. 43. 185.

SEKUNZA

Araikoko lurgintza.

SEMENDI

Azkartzako lurgintza, Lpz. Gereñu 1715 urtea.

SERRALDIA

Paritzako saila.

SERRALLUBE

Ogetako saila.

SERUSA

Taraveroko lurgintza.

SETURRA

Araikoko lurgintza, erreg.
773. 181. 87.

SETXEZEA

Ozanako lurgintza.

SIARRITA

San Martin Galvaringo saila.

SIATXI

Otxateko saila, erreg. 209.
43. 176.

(SIERRAL) BALTXU

Caricedoko saila.

SIGALTXE

Imiruriko lurgintza.

SIGALTXI (?)

Imiruri-Otxateko saila.

SIKILZA

Imiruri-Otxateko saila *.

SIURRA

Baxauriko saila.

SOBARAN

Dordonizko saila, erreg. 108.
15. 126.

SOBARRONES

Morgasko lurgintza, Lpz. Gereñu 1832 urtea.

SOGARTXE

San Martin Galvaringo lurgintza.

SOLACUESTA

Arrietako lurgintza,

SOLANDA (SOLOANDIA?)

Saratsuko lurgintza.

* *Sebastian* despopulatua. "En la merindad de Rivo de Ibita, pagando "I rega", tenemos en 1025 el lugar de *Savastian*, entre Mesanza u Langu (Laño); citándose también en el siglo XIII como *Sebastian...*". Lpz. Gereñu, op.c. 580.

* *Sikilza* saila. Agian, **Zikiriza* "lugar de centeno" (Nafarroan "lugar de garbanzos" ere bada), jatorrian lat. *cicereum*-etik, -za ugaltasunezko atzizkia dela. Bestalde, Gasteizen eta Gasteizaldean *Zikirioza* eta *Zikirimendi* toponimoak. "It. otra en termino que llaman Siquilza de la misma Jurisdizion de media Yugada a surco de heredad de Pedro Saseta...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 310, 1774 urtea.

- SOLANDI
Saratsuko lurgintza.
- SOLANDIA
Saratsuko lurgintza *.
- SOLAPEÑA
Agilu-Axarteko salla.
- SOLARAN
Dordoniz eta Uzkioko lurgintza, erreg. 108. 15. 124.
- SOLAREIN (SALARREIN)
Meanako lurgintza.
- SOLARREIN
Meanako lurgintza.
- SOLATXE
Armentiako salla.
- SOLATXI
Pedruzoko lurgintza, erreg. 233. 54. 76.
- SOLBIKORA
Lañuko mendia.
- SOLBIKORA, SORBIKORA
Baxauriko salla, Gonz. Salazar 1761 urtea.
- SOLEARAN
Sanmartintzarko salla.
- SOLIARAN
Sanmartintzarko lurgintza.
- SOLLUBE
Taraveroko lurgintza.
- SOLMENDI
Dordonizko lurgintza.
- SOMENDI
Agiluko-Axarteko salla, erreg. 215. 47. 217.
- SONSARRIETA
Azkartzako lurgintza, Lpz. Gereñu 1676 urtea.
- SOPEGI (LOPEGI?)
Arrietako soroa.
- SOPERDUIA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1665 urtea.
- SORDALAITA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gereñu 1734 urtea.
- SORDELAITAS
Sasetako lurgintza.
- SORRIPA
Morgasko lurgintza.
- SORRONDIA
Grandivalgo lurgintza.
- SORTILATXI
Saratsuko lurgintza.
- SORUAIA
Añastroko lurgintza.
- SOSPADURA (SASAPADURA?)
Billa Toberako lurgintza.
- SOSTE
Agiluko lurgintza, Lpz. Gereñu 1746 urtea, erreg. 178. 31. 125.
- SOSTE-ASPIL
Agiluko salla.

* *Solandi* lurgintza. *Solo*- "campo", "sembradio" lat. *solum*-en eratorri erromani-ko batetik; *-andi* "grande". Hemengoaren segidakoak dira *Solaran*, *Solatxi* -eta *Solapeña*, *Solacuesta* hibridoak-. "Iten otra en termino que dizen Solandi laour de media yugada a surco de tierras de Francisco Diaz cura y Beneficiado de Argote...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 289, 1772 urtea.

- SOSTIA (SOLOSTEA?)
Pedruzoko lurgintza, erreg.
232. 54. 72.
- SOTALABARRI
Argoteko saila.
- SOTALANDIA
Torre eta San Martin Galvarin-
go saila, erreg. 154. 26. 144.
- SOTARAN
Torreko lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1706 urtea.
- SOTOLANDIA
Torreko lurgintza.
- SUARRA
Saratsuko lurgintza.
- SUARRO (SUARRA?)
Saratsuko saila *
- SUARTE
Ozanako lurgintza.
- SUBALZARRA
Moskatorko lurgintza.
- SUBARRARAN
Moskatorko lurgintza.
- SUBIALDE
Lañuko saila eta erreka.
- SUGARTXI
San Martin Galvaringo lur-
gintza.
- SUIGOITIA (ZUBIGOITIA?)
Lañuko saila, Lpz. Gereñu
1632 urta.
- SULUZZEA (SOLOLUZZEA?)
Ozanako lurgintza.
- SUNZA
Ogetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1706 urtea.
- SUPITARTE
Fuidioko saila.
- SUPITXIPIA (ZUBITXIPIA)
Baxauriko saila *.
- SURBARANA
Sasetako sakana.
- SUSARRATE
San Martin Galvaringo lur-
gintza.
- SUTISABE (SUTISABEL?)
Doroñuko saila.
- SUTISABEL
Golernioko saila, erreg. 75.
10. 71.
- TABAIKOA
Albaitako lurgintza.
- TALAIÀ, LA ATALAI
Obekuriko saila, Gonz. Sala-
zar 1711 urtea *.
- TALAMENDIA (TALAIMENDIA?)
Paritzako lurgintza.

* *Suarra* saila. "Iten otra hera, en el termino de do dizen suarra de lauor de una yugada a surco de tierra del cauldo y servidores de dicho lugar...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 289, 1772 urtea.

* *Supitxipia* saila. "Zupi zubi-ren aldaki ahoskabea; -txipia "pequeño". Leaburu-n (Gip.) bada *Zupitxar* tokizena, hain zuzen, *zubi* baten izenari atxikia.

* *Talaia* saila. *Talaia* "atalaya". "It. una heredad en la Talaya de media fanega de sembradura lintera a piezas de Pedro de Egullea...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 263, 1775 urtea.

- TALLANTURRI (TALLAUTURRI?)
Billa Toberako saila.
- TALLAURI
Aranako saila *.
- TALLAUTURRI
Frankuko saila.
- TARAITA
Trebñuko despopulatua, XIII.
mendea.
- TARAKUIA
San Vicente joko saila.
- TARAVERO
Trebñu konterriko herria *.
- TARROZIGA
Doroñuko saila.
- TELUARAMENDI
Meanako gainaldea, Lpz. Ge-
reñu 1482 urtea.
- TIDAURRA
Albaita, Lañu eta Paritza ar-
teko haitza, 1694 urtea.
- TITUARAN
San Vicente joko lurgintza.
- TOBA
Mesantzako saila, erreg. 1. 1.
103.
- TOBA EDO SAGARDUIA
Albaitako saila, erreg. 32. 3.
19.
- TOBAIKOA
Paritzako lurgintza.
- TOBARANA
Azkartzako lurgintza, erreg.
132. 3. 147 *.
- TOLOÑO
Morazako lurgintza.
- TONABUSIA
Otxateko lurgintza.
- TORNABUSIA
San Vicente joko saila.
- TORNALETXE
Billa Toberako lurgintza,
erreg. 117. 18. 76.
- TORRE
Trebñu konterriko herria *.
- TORREGARIA (TORREGARAIA?)
Uzkioko lurgintza.
- TORRONDO
Azkarzako saila.
- TORROZIA
San Martin Galvaringo saila.
- TORROZIAGA
Doroñuko lurgintza.

* *Tallauri* saila. *Tallauri* Arana herriskan, *Tallauturri* Caricedon. Lehen osagaia lat. *dacullam*-etik, baina *dalla* / *talla* erromanikoaren zehar.

* *Taravero* herria. 1257 urtean Kalagurriko zerrendan izen erromaniko beraz azaltzen zen (*Hergueta*).

* *Tobarana* saila. *Toba*- lat. *tupam*-etik, baina erromanikoaren zehar, ze euskal *tupa* formulak latineko bokal itxia eta herskari ahoskabeari eusten dio; *-arana* "valle".

* *Torre* herria. *Torre una rega*, *Sancti Martini una rega* 1025 urtean, *Llorente*, *Noticias históricas* 3, 345, *Torre I rg.*, *Sancti Martini I rg.* 1025 urtean, *Serrano*, C.S. Millán 105. *Torriondo* (Azkartza) hemengoaren eratorria da, eta, era berean, *Torrigostia* (Sasete) -ko eta -oste elementuez-. Beste *Turralde*, *Turriaga*, *Turributxi* delakoak euskal *iturri* "fuente"-ren segidakoak dira.

- TORROZIGA
Doroñuko saila.
- TORUALDETXXO
Billa Toberako saila, erreg.
117. 18. 76.
- TRONKUBIDE
Frankuko saila, erreg. 143.
25. 168.
- TRASUGERZAS
(TRAS UGERZAS)
San Martin Galvaringo lur-
gintza.
- TREVIÑO (TREBIÑU)
Trebilnu konterriko herriburua *.
- TRILLALDE
Axarteko lurgintza.
- TROKOIZA
Sasetako saila.
- TRUNTXI
Zurbituko lurgintza.
- TUABRO
Saratsuko saila *.
- TUBERANA
Azkartzako saila.
- TUBERBA
Paritzako saila.
- TURBULO (ITURBURO?)
Saratsuko lurgintza.
- TURBURO
Saratsuko saila *.
- TURIAGA
Sasetako saila.
- TURISAGRADO
(ITURRISAGRADO?)
Saratsuko lurgintza.
- TURIZAR (ITURRIZAR?)
Mesantzako saila.
- TURRALDEA
Torreko saila, Lpz. Gereñu
1706 urtea.

* *Trebilnu (Trebilnu)* herria eta konterria. *Trevinno* 1151 urtean, *Trivinio* 1226 urtean (*E. Enciso*, Catálogo 30-31), *Trevenno*, *Trivinnum* 1325 urtean (ibidem, I 75-79). Trebilnu herriburuak *Trebilnu de Uda*, *Trebilnu de Yuda* izenak hartzen zituen. *Ribo de Ibita* toponimoa zaharra 1025 urtean azaltzen zen. *Trebilnu* izen erromanikoa da lat. *trifinium*-etik, amaieran *-nium* < *-ño* ondorio fonetikoaz (Dominium *Domeño*, Betonium *Betoño* kasuetan bezala). *Irumugarrieta* tokizenak, nolabait, *Trebilnu* izenak espresatzen duena adierazten du. Trebilnu, beraz, hiru euskal tribuen, hots, *autrigoi*, *karistiar* eta *barduliar* tribuen bilgune izan zen Arabaren erdian. Tribu bakoitzak bere kokatze berezia zuen; autrigoiak konterriko mendebal eta hegoaldekoak ziren, karistiarak iparraldekoak, bardullarrak erdi eta ekialdekoak (eta beraien arabera Arabako toponimoek, batzuetan, euskalkien isoglosa bereziak islatzen dituzte (*soro* / *solo*, *aritz* / *aretx*, *urritz* / *urretx*, *aitz* / *atx*, eta abar). Autrigoen lurraldea ez zen, seguraski, euskararen esparrukoa aspaldidanik; horregatik Konterriko hego-mendebaldeko herriek, nagusiki, ez dute euskal toponimorik. Karistiaren eremuak, noski, mendebaldeko euskararen isoglosak (*aretx*, *urretx*, *atx*, *-dui*) islatzen ditu. Cfr. C. Sánchez Albornoz, *Vascos y navarros*, 22.

* *Tuabro (Iturburo?)* saila. "Itt. otra en la misma Jurisdizion y termino titulado Tuabro de cavida de una yugada lintera por el solano a una sierra...". Arch. H. Prov. Bugos, Hipot. 3384, 298, 1772 urtea.

* *Turburo* saila. (*Iturburo* "manantial"). "Itt. otra en la misma Jurisdizion y termino titulado Turburo de cavida de cinco quartos de yugada rodeado de arroyo". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 288, XVIII. mendea.

- TURRALDIA
Paritzako saila, erreg. 196.
36. 163.
- TURRARAN
Axarte eta Billa Toberako
saila *.
- TURRATE
Saratsuko lurgintza.
- TURRETXO
Axarteko saila.
- TURRIAGA
Doroñuko lurgintza *.
- TURRIAGARA
Sasetako lurgintza, erreg.
113. 16. 182.
- TURRIALDEA
Torreko gainaldea.
- TURRIARAN
Azkartzako saila, Lpz. Gereñu
1760 urtea.
- TURRIBERDE
Baxauriko saila, Lpz. Gereñu
1770 urtea.
- TURRIBUTXI
Doroñuko saila.
- TURRIGAUSTIA
Sasetako saila.
- TURRIGUTXI (ITURRIGUTXI)
Ogetako saila, erreg. 143.
25. 35.
- TURRIKARANA
(ITURRIKOARANA?)
Armentiako lurgintza.
- TURRISAGRADA
Pedruzoko lurgintza.
- TURRISAGRADO
Saratsuko saila *.
- TURRITA
Trebiñualdeko mendia.
- TURRITXO
Axarteko lurgintza.
- TURRIZABALA
Billa Toberako lurgintza.
- TURRUBERDE
Baxauriko saila.
- TURRUBERDE, TURRIBERDE
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urtea.

* *Turraran* saila. Probableki, (*l*)*turarran* "valle de la fuente"-etik. "Itt. Otra heredad en termino de Turraran de dos fanegas y media a surco de Francisco Martinez de Alegria y de Santiago de Ogueta...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 305, 1774 urtea.

* *Turriaga* lurgintza. *Iturri- fuente* delakotik lehen bokalaren erorketaz, beste *Turriaran*, *Turriberde*, *Turrizabal*, *Turrita*, *Turraldea*, *Turrisagrada* -hibrido- eta beste gisakoetan; -aga ugaltasunezko atzikia. Lehen bokalaren itzalketa gaztelaniak bigarren silaban azentuazio azkarragoa jartzeko duen ohitura fonetikoagatik sortu bide da, lehen bokala ahul eta erorkor bilakatuz (adibidez, *Iturriaga*-tik (*l*)*turriaga* < *Turriaga*). Berdin agitzen da etxe *Txabarri*, *Txarte*, *Txandia* "casa grande", *elorri Lorduia*, *Lorza*, *elexa Lejalde*, *Lejoste* kasuetan. *Iturri*-ren erroa biziki garatua kausitzen da ertaroko onomas-tika orokorrean: *Pero Lopiz Turrico* 1295 urtean, *Terra Iturrioz de Gurtia* 1055 urtean, *In loco qui dicitur Chiri Iturri* 1156 urtean (*xiri iturri* "fuente menuda", "chorrito"), *Et in Iurgioien uno casato* 1045 urtean. Cfr. Términos vascos, 290.

- TURRUBIA (ITURRIBEA?)**
Sanmartintzarko lurgintza.
- TURRURIA**
Billa Toberako lurgintza,
erreg. 117. 18. 22.
- TURRUSAGRADO**
Saratsuko saila *.
- TURRUSTEA (ITURRIOSTEA?)**
Obekuriko lurgintza.
- TURURIA**
Billa Toberako saila.
- TXABARIA**
Moscatorko lurgintza.
- TXALURA**
Trobiñuko lurgintza, Lpz. Ge-
reñu 1706 urtea.
- TXAMARGINA**
Dordonizko saila.
- TXAMURRARAN**
(TXAMURRIARAN)
Trobiñuko saila, erreg. 189.
34. 32.
- TXANDIA**
Torre eta Sasetako haltza,
erreg. 154. 26. 165.
- * *Turrisagrado* saila. Izen hibridoia (/)turri-eta -sagrado osagaletatik. "Otra donde llaman Turrisagrado de cavida de dos Yugadas lintera a tierra de Cathalina de Imiruru y de Juan Martinez de Saseta...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 290, 1772 urtea.
- * *Turrisagrado* saila. "Iten otra heredad en do llaman Turrisagrado laour de media yugada a surco de tierras de Pedro de Albaina...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 289, 1772 urtea.
- * *Txararan* saila. *Txara sara / zara* "jaro"-ren aldaki bustia, jatorrian arabiarra dela (nahiz gurera gaztelaniaren zehar sartu); -*aran* "valle". Euskal toponimian badira *Zarate, Zaratlegi, Txarakadi, Txaradi* delakoak.
- * *Txartikoarana* saila. "Ilt. otra en termino de chartico Arana de laour de quatro zelemines surco de dicho Josef de moraza...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 311, 1774 urtea.
- TXARABEL**
Billa Toberako lurgintza.
- TXARABITARAN**
Saratsuko lurgintza.
- TXARARAN**
Trobiñualdeko saila *.
- TXARRATU**
Albaitako mendia.
- TXARRATXIA**
Arrieta eta Doroñuko lur-
gintza.
- TXARRUA**
Obekuriko saila, Gonz. Sala-
zar 1637 urtea.
- TXARTIKOARANA**
Otxateko saila *.
- TXARZARAN**
Albaitako sakana.
- TXATIKORANA**
(TXARTIKUARANA)
Trobiñualdeko saila, erreg.
138. 13. 20.
- TXATIKUARAN**
Imiruriko saila.

- TXATIKURRANA
Imiruriko saila.
- TXETURRI
Golernioko saila.
- TXIBARRUA
Baxauriko saila.
- TXIDERNA
Obekuriko saila.
- TXIKAIA
San Vicentejoko saila, erreg.
10. 1. 240.
- TXIMILJO
Morgasko saila, erreg. 118.
16. 40 *.
- TXIMIJUA
Ogetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1722 urtea.
- TXIMITXO
Añastroko lurgintza.
- TXINIPADURA
Billa Toberako saila.
- TXIRRIBUTXI
Doroñuko lurgintza.
- TXISPIAL (CHISPIAL; CHIRPIAL)
Trebiñualdeko saila *.
- TXITURRI
Golernioko saila, erreg. 236.
55. 137.
- TXOJABARRENA
Obekuriko saila.
- TXOJAJARTE
Agilu-Axarteko saila.
- TXOKOLA
Ogetako saila.
- TXORRIKAMENDI
Marauriko saila.
- TXORRONKILLAS (TXORROKI-
LLA)
Azkartzako lurgintza.
- TXOTXAT (OTXATE)
Trebiñu konterriko herria, XII.
mendea.
- TXUKUTURRI
Ozanako lurgintza.
- TXULMENDI
Araikoko lurgintza.
- TXUNGURRETA
Ogetako saila *.
- TXÚPITXIPIA, ZAPITXIPIA
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1682 urtea.
- TXURGINETA
Ogetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1722 urtea.
- TXURPIA
Lañuko sakana.

* *Tximijo* saila. *Zimitz / tximits-* "fleje" bot. dekatotik; *-so (jo)* ugaltasunezko atzikia bokal erromanizanteaz. *Tximiso* "seto hecho con varas de fleje". Toponimoak hedadura handia du Arabako beste euskualdetan ere.

* *Txispial* (**Chispial*) saila. Tokizen erromanikoa da. Azkuek *txirpi* "almáciga, vivero de plantas"; jatorrian, ordea, mailleua da lat. *scirpea*-tik, gaztelaniaren eremuan hemengo *Chirpial* eman dela. DRAE hiztegian *chirpial*: "Plantío o árboles antes del transplante".

* *Txungurreta* saila. "Itt. otra heredad en termino de chungurreta laor de una Yugada larga a surco de hereda del expresado Juan de Lorza...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 278, 1775 urtea.

- TXURRI**
Trobiñualdeko saila, erreg.
34. 7. 182.
- TXURRUGUTXI**
Doroñuko saila, erreg. 70. 9.
226.
- TXURRUMENDI**
Araikoko saila.
- TXURRUNETAS**
Fuidioko lurgintza.
- TXURURIETA**
Fuidioko saila, erreg. 265.
66. 20.
- UBANZO**
Uzkioko lurgintza.
- UBASTRE**
Maururiko saila.
- UBIA**
Billa Toberako lurgintza.
- UBIDE**
Ozanako lurgintza *.
- UBIETA**
Agiluko saila, erreg. 85. 12.
204.
- UBIZA**
Mesantzako lurgintza.
- UGALDE**
Moscatoroko mendia.
- UGARTE**
Saratsuko auzoa eta errota.
- UGOBATE**
Doroñuko gainaldea.
- UKALDE**
Dordonizko saila.
- UKARANA**
Grandivalgo saila, erreg. 92.
13. 190.
- UKASULO**
Torreko saila.
- ULANZO (ULARZO)**
Uzkioko saila, erreg. 193.
35. 65.
- ULARZO**
Uzkioko saila, erreg. 193.
35. 65.
- ULASTE (UBASTRE)**
Maururiko saila.
- ULATE**
Otxateko saila.
- ULLASTRE**
Agiluko lurgintza.
- ULOLI**
Dordonizko saila.
- ULPIARAN**
Obekuriko lurgintza.
- UMALA**
Uzkioko lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1836 urtea.
- UMARAN**
Ogetako haitzak.
- UMARAN (UMARAN?)**
Trobiñualdeko saila, 1717 ur-
tea.

* *Ubide* lurgintza. *U-* "agua" eta *-bide* "camino" osagaietatik. *Ubide* "acequia".
Ildo berekoak Konterrian *Ugalde* "ribera", *Ukarana*, *Ukalde*, *Urarka* (*Orarka*) "cauce",
Uralde, *Urartebidia*, *Uramendi*, *Urgazia* "agua salada", *Urtararan*, *Urtiaga*, *Urtabaso* (urte
"avenida de aguas" dela toponimian *-te* ugaltasunezko atzizkia).

- UNGARRAS
Dordonizko lurgintza.
- UNIMATERRI
Marauriko lurgintza.
- UNTABASO
Agiluko lurgintza.
- UNURA
Obekuriko saila.
- UNZAZUZA
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1657 urtea.
- UPIARAM
Obekuriko saila.
- URABEREA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1734 urtea.
- URABIA
Agiluko saila, erreg. 85. 12.
196.
- URADIA
Taraveroko saila.
- URAGA
Doroñuko saila.
- URALDE
Araikoko saila ,erreg. 113.
16. 21.
- URAMENDI
Otxateko saila, erreg. 180.
32. 26.
- URANDA
Mesantzako saila.
- URARANA
Sasetako lurgintza.
- URARKA
Marauriko lurgintza.
- URARKANA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1665 urtea.
- URARTE
Ozanako saila.
- URARTEBIDIA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1665 urtea.
- URARZANA
Sasetako lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1691 urtea.
- URASKA
San Martin Galvaringo lur-
gintza.
- URATXATE
Marauriko lurgintza.
- URATXITA
Bustuko lurgintza.
- URBAZ
Meanako saila.
- URBIETA
Agiluko lurgintza *.
- URBIETA (BEKOA)
Agiluko saila.
- URBITULANDA
(ZURBITULANDA?)
Golernioko saila.

* *Urbietta* saila. *Urbietta* "lugar de confluencia de aguas" -ur- "agua" eta -bi "dos" elementuetatik. Ertaroko onomastika zabalean ur-etik: *Fortun Sanz de Vhuart* 1087 urtea, *Pere Arnalt de Urtuua* 1213 urtea, *Cum illa aqua que dicitur Ur Humea* 1101 urtea (azken honetan egon daiteke, hain zuzen, Nafarroan jaiotzen den *Urumea* hidronimo ezagunaren etimologia, "agua cría o menor" adieraziz). Cfr. Términos vascos, 423.

- URIMALOS (?)
Morgasko saila.
- URDINALES
Morgasko lurgintza, 1832 urtea.
- URETXITA
Kutxuko saila.
- URGAKAZIA
Lañuko lurgintza.
- URGANTXON
Morazako saila.
- URGARAZIA (URGAZIA?)
Lañuko saila.
- URGAZIA
Lañuko saila.
- URIALDE
Imiruri eta Otxateko saila *.
- URIAR
Araikoko saila.
- URIARAN
Trebiñuko lurgintza, Lpz. Gereñu 1717 urtea *.
- URIATXA
Paritzako lurgintza.
- URIATXE
Paritzako mendia.
- URIATXETA
Maururiko saila.
- URIBARRI
Trebiñualdeko despopulatua *.
- URIBE
Ozanako saila, erreg. 220. 49. 219.
- URIBI
Saratsuko lurgintza.
- URIBIA
Aranako lurgintza.
- URIBIRIA
Sasetako saila.
- URIES
Maururiko lurgintza.
- URIGUSTI
Agiluko saila, erreg. 85. 12. 212.
- URIKALLEJA (URICALLEJA)
Agilu-Axarteko saila.
- URIMESANZA
Argoteko lurgintza, Lpz. Gereñu 1706 urtea.
- URIOR
Araikoko saila.
- URISOLO
Torreko lurgintza.
- URISULO
Torreko saila.
- URKALDE
Moskatorko lurgintza.
- URKIAGA
Albaitako saila.

* *Urialde* saila. *Urialde* "paraje del poblado". "... Una heredad sita en dicho lugar y termino llamado Urialde...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 313, 1779 urtea.

* *Uriaran* saila. *Uri-* "poblado", *Itunuri*, *Baxauri*, *Maururi*, *Uribiria*, *Urisolo* eta beste anitzetako osagai bera; *-aran* "valle".

* *Uribarri* despopulatua. *Uribarri* "poblado nuevo". Cfr. Lpz. Gereñu, op. c. 584.

URKIZA Obekuri eta Lañuko lurgintza .	URRIGARI (URRIGARAI?) Uzkioko saila.
URMABE Otxateko saila.	URRIATXEA Agiluko lurgintza.
URNARAN Axarteko saila.	URRIESE Maururiko saila.
URNOZTEGIETALAGUA Baxauriko aintzira.	URRIKALLEJA (URUCALLEJA) Agiluko lurgintza.
URONDO Mesantzako saila, erreg. 185. 33. 225.	URRIMESANZA Argoteko saila.
URRALDE Saratsuko lurgintza *.	URRIOL Araikoko lurgintza.
URRARAN Trebiñuko lurgintza.	URRIOR Araikoko lurgintza.
URRARANA Sasetako lurgintza, Lpz. Gere- ñu 1684 urtea.	URRITXITA Arrietako lurgintza.
URRATXITA Kutxuko lurgintza.	URROLA Sasetako sakana.
URRETXU Meanako muinoa, Lpz. Gere- ñu 1482 urtea *.	URRUBIA Otxateko saila, erreg. 138. 23. 23.
	URRUÑA Ogetako lurgintza.

* *Urkiza* lurgintza. *Urkiza* "bosque de abedules". *Orkiza* kasuan u o bokalaren irekiera beranta.

* *Urralde* saila. "Iten otra heredad... que dizen de Urralde lauor de media fanega a surco por una parte de tierras de Eugenio Gomez...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 289, 1772 urtea.

* *Urretxu* muinoa. *Urretxu* - "avellaneda" mendebaldeko aretx- eta -zu ugaltasunezko atzizkitik, hemen bustiduraz emana.

* *Urteaga* saila. *Urteaga* "lugar de aguazales". "Itt. otra heredad en termino que llaman Urteaga labor de medio quarto de Yugada... de heredad de la hermita de San Cristobal...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 237, 1774 urtea.

* *Urtueta* lurgintza. *Urtu*- "huerto" lat. *hortum*-etik asimilazio goranzkoaz; -eta tokizko atzizkia.

* *Urturi* saila. *Urte*- "abundancia de aguas" eta -*uri* "poblado" osagaietatik. "Itt. Yo Baptista Martinez obligo en el termino de Urturi digo de Urruna su sembradura de una fanega...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 264, 1775 urtea.

- URRURA
Obekuriko salla, Gonz. Salazar 1730 urtea.
- URRUTIARAM
Azkartzako lurgintza, Lpz. Gereñu 1677 urtea.
- URRUTXI
Trebiñualdeko salla.
- URTABASO
Marauriko salla.
- URTARAN
Lañuko salla.
- URTEAGA
Albaitako salla *.
- URTIAGA
Albaitako salla, erreg. 63. 8. 139.
- URTIANA
Obekuriko salla.
- URTISA
Trebiñualdekoko salla.
- URTONDO
Saratsuko lurgintza.
- URTUETA
Marauriko lurgintza *.
- URTURI
Trebiñualdeko salla *.
- URUARAN
Axarteko lurgintza.
- URUBI
Saratsuko lurgintza.
- URUBIA
Otxateko salla *.
- URUNA
Marauriko salla.
- URUÑA
Marauriko lurgintza.
- URURA
Obekuriko lurgintza.
- URUSA
Saratsuko lurgintza.
- URZABALA
Billa Toberako salla, erreg. 117. 18. 16.
- URZURIA (ORZURIA?)
Baxauriko salla, Gonz. Salazar 1753 urtea *.
- USABEL
Zurbituko salla, erreg. 189. 18. 16.
- USABIA
Lañuko lurgintza.
- USALZEN
Agilu-Axarteko iturria.
- USARDIA
Dordonizko lurgintza.
- USARRATE
Marauriko salla.
- USPIDIA
Taravero-SanAndresko salla.

* *Urubia* (*Urubi*) salla. "Itt. otra en termino de Urubia de Zinco zelemines de sembradura a surco de heredad de dicho Pedro Saseta...". Arch. H. Prov. Burgoś, Hipot. 3384, 310, 1774 urtea.

* *Urzuria* "agua blanca". "Primeramente el predicho principal hipoteco una heredad en termino que de urzuria sembradura de catorze celemines...". Arch. H. Prov. Burgoś, Hipot. 3384, 270, 1774 urtean.

- UZKIANO (UZKIO)
Trebñu konterriko herria *.
- VALDEBELLARRA
Baxauriko saila, Gonz. Salzar
1753 urtea *.
- VALDEKORREKA
Baxauriko saila.
- VALDERRUTIA
Trebñualdeko despopulatua *.
- VALOSTEA
Baxauriko saila.
- VILLANUEVA DE OCA
Trebñu konterriko herria *.
- VILLANUEBA DE TOBERA
(BILLA TOBERA)
Trebñu konterriko herria *.
- VALLARANA
San Martin Galvaringo saila.
- VILLABIDE (VILLABIDI)
Galvaringo saila.
- VILLARAN
Armentiako saila.
- VILLARBIDE
Galvaringo saila, erreg. 886.
201. 146.
- VITORBEDE (*VITORIABIDE)
Arrieta, Doroñu, Golernioko
bidea.
- VITORIALABIDE (VITORIRABIDE?)
Axarteko saila.
- ZAAMENDI
Doroñuko saila.
- ZABAKORAN
Morazako lurgintza.
- ZABALA
Armentiako saila, erreg. 85.
12. 126.
- ZABALAKOTXO
Baxauriko saila *.
- ZABALAN
Kutxuko haitza.
- ZABALEGI
Frankuko saila, erreg. 122.
19. 180.

* *Uzkiano herria. Langu una rega, Guzkiano de luso una rega, Bustia una rega, Balparda, Vizcaya y sus fueros 1, 388, Guzkiano, una rega, Guzkiano de Suso, una rega...* 1025 urtean, *Ubieta*, C.S.Millán 178. Espainian ezaguna zen *Fuscus* antroponimoa, eta bere ildokoa izan daiteke **Fuscianus* -gerora *Guzkiano / Uzkiano / Uzkio* eman duena (bertan *c'* taldearen belare zaharraz gain, bokalarteko sudurkari eroria nabarmentzekoa dela). Bada izen bereko herria Urkabustaitz ibarrean ere. Cfr. L. *Michelena*, "Nota marginal sobre la huella latina en la lengua vasca", *FLV* (1972), 24.

* *Valdebelarra saila. Val-* "valle"; *-belarra* "hierba".

* *Valderrutia* despopulatua. *Valderrutia* ("Val de Urrutia") "valle lejano". "Despoblado según los indígenas, situado a 300 metros al este del lugar de Ascarza de Treviño". *Lpz. Gereñu*, op. c. 586.

* *Villanueva de la Oca* herria. *Oka* lat. *aucam*-etik monoptongazio erromanikoaz. Araban bere segidatik *Leciñaña de la Oca, Nanclares de la Oca*.

* *Villanueva de Tobera* herria. Gorago *Tobarana. Tobera toba*-tik, lat. *tupam*-en eratorri erromanikoa dela bokalarteko herskariaren ozenduraz eta lehen bokalaren irekieraz. 1257 urtean *Roy Martinez de Villanueva Thovera*. Bere iturrikoak dira *Tobica, Tobal, Toba* toponimoak. *Tobera*, orobat, B "pedras de cal que se hinchan por efecto del agua" (Azkue) da, baina gaztelaniar mailegua izaki.

- ZABALIGE (ZABALEGI)
Frankuko saila.
- ZABALO
Otxateko saila *.
- ZABALLAGA
Trebiñualdeko saila *.
- ZABALLEGI
Frankuko saila, erreg. 122.
19. 180.
- ZABALLERIA
San Vicentejoko lurgintza.
- ZABASTERRA
Lañuko lurgintza.
- ZABORRIKAS
Azkartzako lurgintza *.
- ZADORRA
Argoteko saila, erreg. 44. 5.
227.
- ZAGALAKOTXA (ZABALAKOTXA)
Baxauriko lurgintza, Gonz. Sa-
lazar 1753 urtea.
- ZAGALAKOTXA, ZABALAKOTXA
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1753 urtea.
- ZAGALARIKO
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1873 urta.
- ZAGALERA
Doroñuko saila.
- ZAGALERIKO
Baxauriko saila.
- ZAGALERIKO, ZAGALADIKO
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1873 urtea.
- ZAGALITERRA
Azkartzako lurgintza.
- ZAGARRIBA
Doroñuko saila.
- ZAGARRIPA
Doroñuko lurgintza.
- ZAGURRIA
Doroñuko lurgintza.
- ZAIA
Lañuko eta Ozillako saila,
erreg. 44. 5. 133 *.
- ZAKAMENDI
Arrietako lurgintza.

* *Zaballaga* saila. *Zabal-* "ancho, extenso" (noiz-noiz, "llano" ere bada); *-aga* tokizko atzizkia. *Li* fonemak hegoaldeko euskaren bustidura berezia adierazten du.

* *Zabalo* saila. "Una heredad sita en dicho Lugar de Ochate y termino llamado Zabalo de sembradura de fanega y media...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 313, 1779 urtea.

* *Zabalokotxa* saila. Agian, *Zabalotxoko*-ren metatesia. "Ilt. otra heredad en termino que dizen zabalococho lavor de fanega y media de sembradura...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 271, 1774 urtea.

* *Zaborrikas* saila. *Zabor-* "basura" lat. *saburram*-etik s z prozedura fonetikoaz; amaieran *-icas* txikidura espresatuz. Kontuan ukaitekoa da, gainera, *Ongarras* toponimoa, seguraski, euskal *ongarri* "estiércol, abono" delakotik.

* *Zaia* lurgintza. *Zaia*-ren ordain erromanikoa "Guardia, Espejo" da toponimian, *zain(du)* "vigilar" aditzetik, *Zaitegi* toponimo nagusia bezala. Cfr. R. Menéndez Pidal, Hom. J. Urquijo III, 466. Sorian erro beretik *Zayas de Báscones* toponimoa *-Zaya* delakoa, kurioski, *vascones* gentilizioari atxikia ageri dela.

- ZAKAPOTE
Saratsuko lurgintza.
- ZAKAPOTE ETA ZAPAPOTE
Saratsuko saila.
- ZALBERI
Azkartzako saila.
- ZALMENDI
Agiluko lurgintza.
- ZAMABIDE
Imiruriko saila
- ZAMAKA
Trebñuko saila ,ereg. 215.
47. 92.
- ZAMANTURRI
Morazako lurgintza.
- ZAMARKA
Azkartzako saila.
- ZAMARRON
Añastroko lurgintza.
- ZAMATURRI
Morazako saila
- ZAMAUTURRI
Morazako saila.
- ZAMENDIA (ZAIMENDIA?)
Azkartzako lurgintza, Lpz. Gereñu 1676 urtea.
- ZAMURIANA
Kutxoko lurgintza.
- ZANGALAPERRA
Mesantzako saila.
- ZANKAMENDI
Arrietako lurgintza.
- ZANKAURI
Frankuko saila,ereg. 773.
181. 83
- ZANTURRI
Moscatorko saila, ereg. 213.
46. 17.
- ZAÑADA
Dordonizko iturria.
- ZAPARROSTOKIA
Baxauriko saila, Gonz .Salazar
1761 urtea.
- ZAPARRASTROKI
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1873 urta.
- ZAPARROSTE
Ogetako saila, Lpz. Gereñu
1725 urta.
- ZARAGAZURA
Azkartzako saila.
- ZARAPAN (ZARAPON)
Fuidioko saila.
- ZARBERI
Azkartzako saila.
- ZARBIDI
Azkartzako saila, Lpz. Gereñu
1800 urtea.
- ZARBINA
Sanmartintzarko lurgintza.
- ZARBIRI
Azkartzako Iturria
- ZARDUIA
Argoteko saila, erreg. 92.
13. 52.
- ZARRABAL
Ozillako lurgintza.
- ZARRABIDE
Bustuko saila.
- ZARRABUTXI
Argoteko saila.

- ZARRAPASTROKI (ZAPARRAS-
TROKI)
Baxauriko saila.
- ZARRONA
Panguako lurgintza.
- ZARZABAL
Ladrera-Ozillako lurgintza,
erreg. 128. 20. 200.
- ZATEARBIDEA
Obekuriko saila, Gonz. Sala-
zar 1691 urtea.
- ZEAMENDI
Doroñuko saila.
- ZELONDO
Marauriko saila *.
- ZENZERRETA
Doroñuko saila.
- ZENZERROTE
Ozanako lurgintza.
- ZERROTOBA
Marauriko lurgintza.
- ZERROTORUN
Marauriko saila.
- ZERRUADIS
Baxauriko saila, 1873 urtea.
- ZIARAN
Albaitako saila, erreg. 63. 8.
179
- ZIARRABI
Fuidioko saila, erreg. 200.
38. 188.
- ZIBARRUA
Baxauriko saila.
- ZIBIORRI
San Martin Galvaringo saila.
- ZIGARRUA (ZIBARRUA)
Baxauriko saila.
- ZIKUARANA
Sasetako saila.
- ZILA
Marauriko saila *.
- ZINIGUTXI
Paritzako lurgintza.
- ZIORRAS
Kutxuko lurgintza *.
- ZIRIBUSTIA
San Martin Galvaringo saila.
- ZIRIBUTXI
Ogetako lurgintza.
- ZIRIGOTE
Ozanako saila.
- ZIRRIGUTXI
Albaitako saila.
- ZIRUZITA
Kutxuko lurgintza, Lpz.Gere-
ñu 1708 urtea.

* *Zelondo* saila. "Otra heredad en termino llamado Zelondo de una lugada a surco de heredad... de Jurisdizion de Marauri...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 284, 1774 urtea.

* *Zila* saila. *Zil* "plúmula de semilla", "tubérculo", "palo metido en tierra...", eta abar. "Itt. otra en termino de Zila lauor de lugada y media a surco de ...". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 283, 1774 urtea. Ataun-en bada *Ertzilla* oikonimoa, hemengo *-zila* osagalaz.

* *Ziorras* lurgintza. Probableki, *zi(do)r-* "sendero"-tik bestetako *Ziorraga*, *Ziortza* bezala, -s pluralgile erromanikoaz hornitua.

- ZITALARRA
Agilu-Axarteko lurgintza.
- ZOMAKERA (ZUMAKERA?)
Arrietako saila.
- ZORROZIA
Panguako saila.
- ZORZAIDO (ZORZAIRO)
Trebiñualdeko saila.
- ZUBIAGA
Baxauriko saila, Gozn. Salzar
1732 urtea.
- ZUBIAKOTXE
Uzkioko lurgintza, erreg. 116.
5. 153 *.
- ZUBIAURRE
San Martin Galvaringo bizka-
rra.
- ZUBIDEA
Dordonizko saila.
- ZUBIEKOTXE (ZUBIAKOTXE)
Trebiñualdeko saila, erreg.
269. 64. 67.
- ZUBIETA
Agiluko saila.
- ZUBIGOTE
San Martin Grandivalgo saila.
- ZUBINOS
Agilu-Axarteko lurgintza.
- ZUDIAGA (ZUBIAGA)
Doroñuko lurgintza.
- ZUDIAGA ETA ZURIAGA,
ZUBIAGA
Baxauriko saila, Gonz. Salazar
1732 urtea.
- ZUDIAKOTXE
Uzkioko lurgintza, Lpz. Gere-
ñu 1836 urta.
- ZUGARRIPA
Doroñuko saila.
- ZUIA
Billa Toberako herria.
- ZUIATE
San Vicentejoko lurgintza.
- ZUIETA
Billa Toberako lurgintza.
- ZULARZE
Mesantzako lurgintza.
- ZUMABIDE
Imiruriko saila, erreg. 2. 2.
52.
- ZUMARIA
Doroñuko lurgintza, erreg.
209. 43. 14.
- ZUMARRAIETA (?)
Imiruriko lurgintza.
- ZUMARRIA
Doroñuko lurgintza.
- ZUMATURRI
Morazako lurgintza, erreg.
10. 1. 185.
- ZUMEL
Taraveroko lurgintza.

* Zubiakotxe lurgintza. Zubiako- "del puente"; -txe, aglan, (e)txe "casa"-ren hondarra, Zubakotxe, Zulakotxe, Zugakotxe aldaketan ere ematen dena. Zubi-ren eratorri eta konposatuak dira, orobat, Zudiaga, Zuriaga (b d / r disimilazioaz), Zubidea (*Zubibidea), Zubiaga, Zuiate (*Zu(h)i-ate).

ZUMELZU

San Vicentejo salla, erreg.
2. 2. 275 *.

ZUMENDI

Caricedoko salla, erreg. 185.
33. 89.

ZUMETA

Imiruriko salla, erreg. 136.
22. 247 *.

ZUNBERA

Dordonizko lurgintza.

ZUNBIDE

Imiruriko lurgintza.

ZUNBITULANDA (ZURBITULAN-
DA)

Bustuko salla.

ZUPITXIPIA (XUPITXIPIA)

Baxauriko salla, Gonz. Salazar
1753 urtea.

ZURBA

Baxauriko lurgintza, Gonz. Sa-
lazar 1697 urtea.

ZURBAL

Golernioko lurgintza, erreg.
1. 1. 485 *.

ZURBALANDA

Zurbituko salla, erreg. 44. 5.
133.

ZURBALDAI

Ozanako lurgintza.

ZURBANO

Ozanako soroa.

ZURBARAN

Zurbituko salla, erreg. 44. 5.
65.

ZURBARARN EDO ZARATE

San Vicentejo salla, erreg.
133. 21. 5.

ZURBIA

Billa Toberako lurgintza.

ZURBIDE EDO GARAIO

Azkartzako salla, erreg. 32.
3. 161.

ZURBITU

Trebñu konterriko herria *.

* *Zumelzu* salla. *Zumel* / *zurbel* "coscoja" -*zu(r)*- "madera" eta -*bel* "oscuro, negro" osagaletatik. *Zurzurraiet*a kasuan ere lehen elementua *zur* da. Eta, oraindik, *Zumeta*, *Zumabide*, *Zumabida*, *Zumaturri* (*zume* "mimbre" eusk. *zur-* eta -*me(h)*e osagaletatik).

* *Zumeta* salla. *Zumeta* "mimbreral". "Itt. otra heredad en termino de Zumeta de laour de una iugada a surco de..". Arch. H. Prov. Burgos, Hipot. 3384, 318, 1778 urtea.

* *Zurbal* salla. Toponimo erromanikoa lat. *sorbum*-etik, penintsulan bere kideak *surbo*, *surbo* (geroago *serba*, *serbal*) direla. -*Al* ugaltasunezko atzizki erromanikoa da. Hasierako bixtukariaren aldaketa (s z delakoa) euskararen eragina da, antza. Cfr. M. *Nieves Sánchez*, op. 147. Hemengo elementua *Zurbaldai* konposatuan ere bai.

* *Zurbitu* herria. Agian, euskal toponimiaren esparrukoa da (**zurbi zubi* "puente" delakotik) beste *Musitu*, *Jungitu*, *Anitu(a)* eta gisakoen ildotik, amaierako -*itu* partizipio latindarra dela. Hala ere, *zurba* erromanikoa ere kontuan izatekoa da goiko s z aldaera fonetiko beraz. *Zurvitu* XI-XII. mendetan, *Çurbita* XIII. mendean. *Zurbitulanda* eta *Zurbitolanda* hemengoaren konposatuak dira.

ZURBITUELO

Zurbituko lurgintza.

ZURBITULANDA

Zurbituko saila, erreg. 239.
56. 172.

ZURBUTUTXO

Zurbituko saila, erreg. 245.
57. 59.

ZURBIULANDA

Golernioko saila.

ZURIAGA (ZUBIAGA)

Baxauriko saila.

ZURIAIE

Imiruriko lurgintza, Baxauriko
saila, Gonz. Salazar 1753 ur-
tea.

ZURRABLI (?)

Obekuriko saila.

ZURRAGATE

Doroñuko saila.

ZURRETA (ZURRITA)

Imiruri eta Otxateko gainal-
dea, erreg. 136. 22. 164.

ZURRIAGA

Doroñuko lurgintza.

ZURRIETA

Otxateko saila, erreg. 209.
43. 242.

ZURRIKUEN

Añastroko lurgintza.

ZURRIZARANA

Obekuriko saila, Gonz. Salazar
1735 urtea.

ZURRUBARRA

Baxauriko saila.

ZURRUKULA

Añastroko lurgintza.

ZURRURAIETA

Imiruriko saila.

ZURRUZAIETA (ZURRURAIETA?)

Imiruriko saila, erreg. 138.
23. 17.

ZURUBARRA

Baxauriko lurgintza.

ZURURAIETA

Imiruriko saila.

ZURUTARANA

Obekuriko saila.

ZURZURAIETA

Imiruri-Otxateko lurgintza.

ZUZURRAIETA

Imiruriko saila, erreg. 136.
22. 206.